ҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

СС-эй Буряадай обкомой, Улаан-Үдын горкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 161 (9915) | 1962 оной июлиин 10, вторник | Сэн 2 мүнгэн

Буу зэбсэг хуряаха, эб найрамдал тогтоохо асуудалнуудта зорюулагдаһан Бүхэдэлхэйн конгресс нээгдэбэ

МОСКВА, июлиин 9. (ТАСС). Буу зэбсэг хуряаха, эб найрамдал тогтоохо асуудалнуудта зорюулагдаһан Бүхэдэлхэйн конгресс съезднүүдэй Кремлиин Ордон соо мүнөөдэр 9 час 30 минутада нээгдэбэ. Энэмнай эб найрамдалай түлөө тэмсэгшэдэй эгээл ехэ суглаан болоно. 2 мянга тухай делегадууд, шэнжэлэгшэд, айлшад бии. Эдэнэр дэлхэйн зуу гаран оронуудһаа ерэһэн байна.

Ордоной залай бүхы ложо, ярусууд хүн зоноор дүүрэнхэй. Москвагай ажалшадай түлөөлэгшэд, совет эрдэм ухаанай, соёл культурын ажал ябуулагшад, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд тэндэ бии.

Чилиин ниитын мэдээжэ ажал ябуулагша, эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй секретарь, «Арадуудай хоорондо эб найрамдал бэхижүүлһэнэй түлөө» уласхоорондын ленинскэ шангай лауреат болоһон Ольга Поблете конгрессые нээгээ.

„ЁЛОЧКЫЕ" — ҺААЛИИН БҮХЫ ФЕРМЭНҮҮДТЭ

Федерациин ...онуудай үй- ... управлени- ...дэлмэрилэгшэ- ...н дээрэ нүхэр ...ущев иигэжэ юм: «Хүдөө ажа-...идалгын гол ...удай нэгэн гэхэдэ, би- ...хоз, совхозуудай ажалда ...най, түрүү дүй дүршэлэй ...уудые муугаар хэрэглэ- ...эм ухаанай нээһэн, ажал ...аталагдаһан шэнэ юумые ...удаанаар нэбтэрүүлнэбди. ...л болон эрдэм ухаанай ...радхалнуудые нэбтэрүүл- ... хэншье харюусадаггүй ...

...глалта манай колхоз, сов-...эхэ хабаатай. Үнэхөөрөө ...һатай шэнэ онол арга, ...эл манай ажахынуудта ...э, энэ хэрэгые сэхэ хү-..., эмхидхэхэ, эсэсэй эсэс-... түлөө сэхэ харюусаха хүн ...доо байдаггүй бшуу. ...эрээ ажахын хүтэлбэри-... партийна организацинууд ...е эмхидхэхэ ёһотой гэжэ ...н хэлсэдэг. Теэд иимэ ...рэлдеенһөө ямар аша үрэ ...шэб, гарадаггүйшье бай-...ын хүгжэлтэдэ туйлай ехэ ...энэ тон шухала хэрэгэй ...рээ зүндөө табигдашаһа-...айн дуранай» болошоһо-...эжэ.

...жахыда онсо ехэ удха ша-...ьһон аргаар үнеэ һаалгые ...). «Ёлочка» аргаар, үнеэ ...аалишадай ажал хүнгэдэ-...йнь бүтээсэ ехэ болодог, ...ье ехээр абтадаг ха юм. ...бүхэндэ ойлгосотой, мэдээ-...һаа гадна, манай түрүү ...ай болон ажахынуудай ...эгээр баримталагдаһаншье, ... үдэр бүри баримталагда-...г. Жэшээнь, Мухар-Шэбэ-...мунизм», «Заганский», Ле-...эмжэтэ колхозууд бүхы ...ньһон аргаар, электрын хү-...на. Энээнэй ашаар «Ком-... колхоздо 26 һаалишадай ... хүн, Ленинэй нэрэмжэтэ ... 57 хүнэй орондо оройдоол ...шад мүнөө хүдэлдэг болон-...нгаяа һаалишад энээгээр ...хэлһээ баясана: бар хүсэн ...хэез болёо, бэедэ хүнгэн ...ал тургэдөө, сүлөөтэй саг ...аража үгэхэһөө гадна, һү-...ь үнэ сэн хямдараа. Мүн ...шье хараа байса дээшэлнэ.

Гараар һааһанда орходоо нэгэ һаалишан хэды дахин ехэ һү һаанаб гэжэ оньһон аргаар һаадаг олон һаалишад өөһэдөө мэдүүлнэ. Үнэхөөреэшье тиимэ гээшэ. Нэгэ һаалишан оньһон аргаар 100, мүн бүришье олон үнеэ һаажа шадаха байна. Хэрбээ нэгэ үнеэнһээ үдэрэй 8 литр һаадаг һаа, 100 үнеэнһээ 800 литр һү нэгэ доро һааха байна. Иимэ ехэ һү нэгэ һаалишан улаан гараараа һаажа шадаха аал? Үгы ха юм даа.

Теэд хэды иимэ байбашье һаань, оньһон аргаар үнеэ һаалга республика доторнай тон муугаар нэбтэрнэ. Хэдэн жэл удаагаар энээн тухай хөөрэлдэжэ, хэлсэжэ байбашье һаа, мүнөө манай колхоз, совхозуудай һаамхай үнеэдэй оройдоол 23,6 процентнь оньһон аргаар һаагдана. Энээнһээ гадна, Хориин, Яруунын аймагуудта үнеэ һааха 49 түхеэрэлгэһээ арайхан гэжэ 14-нь, Баршуурын аймагта — 24-һөө 15-нь, Баргажанда — 29-һөө 8-нь хүдэлнэ. Энээн дээрэһээ ямар тобшолол хэлтэйб гэхэдэ, үшөөл олон аймагууд болон ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө шэнэ, түрүү юумэндэ хойрог нобшоор хандаха, хэрэгсээхэгүй ушар гарана. Тэрээндэ хүниие һургаха, ойлгуулха, этигүүлхэ гэхэ мэтэ эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулагданагүй.

Зарим газарта оньһон арга хэрэглэхэгүйн тулада үндэһэ баримтагүй элдэб шалтагаануудые бэдэрхэ ябадал үзэгдэнэ. Ториин совхозой 8-дахи отделенидэ (эрхилэгшэнь Дагбаев, зоотехник Бубеев) электрын хүсөөр үнеэ һаажа эхилээд, удаан болонгүй орхижорхиһон байна. Ушарынь гэхэдэ, үрэ багатай хэрэг гэһэн байгаа. Мүн эндэхи «Мир» колхоздо машинаар һаахада үнеэд һүеэ татана гэһэн үгэ хүүр тараагдаһан юм. Шалгаад үзэхэдэ, үнэхөөреэшье зарим үнеэд һүеэ татаһан байгаа. Теэд энээндэ машина бэшэ, харин ажалаа муугаар эмхидхэһэн ушар шалтагаалаа. Движогой муугаар хүдэлдэг дээрэһээ, эндэ үнеэ һаалга заримдаа 4 часай туршада үргэлжэлөө һэн. Иимэнүүд ушарнууд шэнэ, түрүү онол аргые нэбтэрүүлгэдэ һаад тойбо татадаг, заримдаа энэ хэрэгые оройдонь хосороожорхихо аюул тохёолдуулха байна. Тиимэ баримтанууд эрид хурсаар буруушаагдаха, тодорхой хэмжээнүүд абтагдажа, дары зайсуулагдаха ёһотой. Тэрэшэлэн «Союзсельхозтехникэ» гэжэ нэгэдэл оньһон аргаар үнеэ һааха түхеэрэлгэнүүдые зүбөөр ашаглаха талаар һаалишад болон механигуудые һургаагүй, туһаламжа хүргөөгүй байшоо.

Түрүү дүй дүршэл, онол арганууд, тэрэ тоодо электрын хүсөөр үнеэ һаалгые ажахыда нэбтэрүүлхэ хэрэг ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй хуулиин хүсэтэй уялга болоно гэжэ түрэл партимнай заана. Энэ хэрэг болбол мүнөө сагта социалис ажахые зүбөөр, холын хараатайгаар хүтэлбэрилхэ нэгэн шухала арга дүрэ мүн гээшэ. Партийна, советскэ органууд партиин энэ заабари бэелүүлхэ хэрэгтэнь колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ ашатай туһаламжа сэхэ нютаг дээрэнь хүргэхэ зорилготой. Энэ талаар үйлэдбэриин управленинүүдэй хүдэлмэрилэгшэд онсо ехэ үүргэ дүүргэхэ байна. Тэдэнэр ажалшадые болон ажахын хүтэлбэрилэгшэдые шэнэ дүршэлдэ һургаха, ажалаа зүбөөр эмхидхэлгэдэнь туһалха, заажа үгэхэ гэхэ мэтээр одоол үдэр бүриин хүтэлбэри бэелүүлжэ байха сэхэ уялгатай хүнүүд мүн. Тиихэдээ аман хооһон үгөөр бэшэ, харин бодото ажал хэрэг дээрэнь харуулжа ойлгуулха, этигүүлхэ, баримталха шухала. Тиигэбэл ажалша бүхэндэ ойлгосотой, ёһотой һайн һургаал боложо үгэхэ, тиимэ һургуулида хүн бүхэн һураха эрмэлзэлгэтэй байха. Энэ хадаа ёһотойл тодорхой, ашатай туһатай хүтэлбэри, туһаламжа боложо үгэхэ.

Һаяхан республикымнай Министрнүүдэй Совет «ёлочка» аргаар үнеэ һааха тушаа дэлгэрэнгы тогтоол абаа. Энэ тогтоолоор «ёлочка» түхэлэй түхеэрэлгэнүүдые тодхохо тодорхой даалгабари аймаг бүхэндэ үгтөө. Энэ даабари болзор соогоо дүүргэгдэхэ ёһотой. Оньһон аргаар үнеэ һаалга һаалишадай ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, һү һаалиин өөрынь үнэ сэн хямдаруулха гол шухала арга мүн гэжэ тоологдоод, бүхы һаалишад, зоотехнигууд болон ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй саг үргэлжын анхарал доро байха, һаалиин фермэ бүхэндэ нэбтэрүүлэгдэхэ зэргэтэй.

Дүй, дүршэлэй, эрдэм ухаанай туйлалтануудые нэбтэрүүлхын тула хөөрэжэ, заажа үгэхэ болон хэблэлдэ толилхоһоо гадна, хүдэлмэрилэгшэдые материальна талаар урмашуулха хэрэгтэй гэжэ нүхэр Н. С. Хрущев заана. Ажахы бүхэндэ тиимэ түрүү дүршэл нэбтэрүүлһэнэй, хэрэглэһэнэй түлөө тиимэ хүнүүд тэды шэнээн шагнал, түлөөһэ абаха гэһэн тодорхой тогтоол, түсэб табиха, мүн дүй дүршэл болон эрдэм ухаанай туйлалтануудые нэбтэрүүлхын түлөө социалис мүрысөө эмхидхэхэ шухала, энэ хэрэгые эмхидхэхэ сэхэ харюусалгатай хүнүүд томилогдоо һаа, бүришье һайшаалтай.

Электрын хүсөөр үнеэ һаалгые үргэнөөр нэбтэрүүлгэ гол түлэб үйлэдбэриин управленинүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй, партийна эхин организацинуудай, ажахын хүтэлбэрилэгшэд, бүхы һаалишадай оролдолгоһоо дулдыдаха байна. Тиимэһээ энээндэ харюусалга ехэтэйгээр хандажа, бүхы үнеэдээ энэ аргаар һаадаг боложо, һү үнэгүйгөөр аад, ехээр абаха гэһэн бүгэдэ арадай зорилго амжалтатайгаар шиидхэлгэдэ хубитаяа оруулая!

Конгресстэ хабаадаха хүнүүд, айлшад Москва ерэнэ

...СКВА, июлиин 7. ...). Бүгэдөөрөө буу зэб-...яаха, эб найрамдал тог-... асуудалнуудта зорюу-...ан Бүхэдэлхэйн кон-... хабаадаха хүнүүд, ... дэлхэйн бүхы газар ...удһаа ерэжэл, ерэжэл ... һүүлэй үдэрнүүдтэ ...станай, Аргентинын, ...лиин, Австриин, ГДР-...анциин, Индиин, Изра-... Италиин, Японой, Иор-..., Кубын, Малиин Рес-...ын, Норвегиин, Шве-... США-гай болон бусад ...үрэнүүдэй түлөөлэгшэд ...

...найрамдал тогтоохын тү-...мсэдэг хүнүүдэй Ита-...рганизациин генеральна ...арь, сенатор Велио ..., Эхэнэрнүүдэй улас-...дын демократическа фе-...иин президент Эжени ... (Франци), Болгариин ...рх Кирилл, эб найрам-...мгаалха Румыниин ко-...й түрүүлэгшэ академик ...л Раля, Сенегалай ...н министр Габриэль ...усье, эб найрамдалай ... тэмсэгшэдэй Ливанай ...өнэй президент Антуан ... эб найрамдалай түлөө ...шэдэй Чилиин хүдэлөө-...резидент Ольга Поблете болон эб найрамдалай түлөө тэмсэдэг олон мэдээжэ хүнүүд, ниитын, политическэ, соёл культурын элитэ ехэ ажал ябуулагшад болон бусад Москва ерэнхэй.

Бүхэдэлхэйн конгрессые бэлдэхэ уласхоорондын комитедэй секретариат конгрессые дэмжэһэн олон бэшэгүүдые абана. Москвада зарлагдаха конгрессэй амжалтатайгаар үнгэрхэ тухай элдэб политическэ үзэл бодолтой хүнүүд бэшэг бэшэнэ.

Прессын, радиогой, телевидениин олон түлөөлэгшэд конгресстэ ехэ анхарал табина. Москвада хододоо байхаар түлөөлэгдэһэн хариин оронуудай 87 корреспондентнүүд конгрессэй хүдэлмэридэ хабаадаха тухайгаа комитедэй пресс-түбтэ мэдүүлгэ үгэбэ. Мүн элдэб оронуудай 48 журналистнууд конгрессэй хүдэлмэридэ хабаадаха тухайгаа мэдүүлбэ.

Совет журналистнууд конгресстэ ехэ анхарал табина. Тиигэжэ Москвагай газетэ, журналнуудай, хэды союзна республиканууудай, радио, телевидениин 300 гаран корреспондентнүүд конгресс тухай бэшэхэ байна.

Эсэгэ ороноо хамгаалха 1812 оной дайнда зорюулагдаһан үдэшэ

...СКВА, июлиин 7. ...С). «1812 оной дайнда ...н арадуудай туйлаһан ...лиг хэрэгүүд хэтэ мүн-...эһэн асуудалаар Совет ...н М. В. Фрунзын тү-...айшангай улаан тугта ...оо үдэшэ үнгэргэгдэбэ. ...рэгэй түүхэ» журналай ...а редакторай орлогшо, ...н эрдэмэй доктор гене-...айор П. А. Жилин үдэ-...нээгээ.

Түүхын музейн научна хүдэлмэрилэгшэд Г. А. Митрофанова, М. Э. Портнов, А. Н. Луппол гэгшэдэй үгэ хэлэхые тэндэ сугларагшад ехэ һонирхолтойгоор шагнаба. Эсэгэ ороноо хамгаалха 1812 оной дайнай жэлнүүдтэ Россин арадуудай хэтэ мүнхэдөө мартагдахагүй баатаршалгануудые тодорхойлһон зураглан харуулха искусствын хүшөөнүүд тухай тэдэнэр хөөрэбэ.

ТҮРЭЛ ОРОН ДОТОРНАЙ

ТАДЖИКИСТАНДА КУКУРУЗА ХУРЯАНА

ДУШАНБЕ. (ТАСС). Таджикистанда кукуруза хуряажа эхилбэ. Пянджска, Курган-Тюбинскэ нютагай үйлэдбэриин управленинүүдэй колхоз, совхозууд түрүүлжэ хуряалгада ороо. Куйбышевай нэрэмжэтэ Курган-Тюбинскэ совхоздо, Ленинэй нэрэмжэтэ Пянджска колхоздо гектар бүриин 50-55 центнер буурсаг ургуулагдаа.

Кукуруза хуряалгада шэнэ техникэ, кукуруза хуряаха шэнэ түхэлэй комбайнууд хэрэглэгдэнэ.

Үбһэ хуряалга, силос даралгадаа жэгдэрэн ороё!

★ ★ ★

Ойн соорхой, харгын заха сабшана

КАБАНСК. **(Телефоноор абтаба).** Ниитынгээ адуу мал элдэб зүйлэй тэжээлээр хангажа, ойрын хоёр-гурбан жэлэй туршада таряалангай 100 гектар бүридэ 75 центнер, эдлүүриин бусад газарай 100 гектар бүридэ 16 центнер хүртэхөөр мяха абаха зорилго манай Байгалай совхозой коллектив урдаа табинхай.

Байгша ондо таряалангай газарые шэнээр хубаарилһанай ашаар совхознай 900 гектар кукуруза, 660 гектар горох, 61 гектар тэжээлэй бобы болон саахарай свёкло гэхэ мэтэ үнэтэ ургамалнуудые тарижа шадаа. Орооһо таряанай, пропашной ургамалнуудай гараса яһала һайн. Мүн үбһэ ногооншье хэзээ хэзээнэйхиһээ һайнаар ургажа байнхай. Тиимэһээ энэ жэлдэ 100 мянган центнер бүдүүн тэжээл, 20 мянган тонно силос бэлэдхэхэ гэһэн түсэбөө совхознай дүүргэхэ аргатай. Имагтал нэгэшье үдэр алдангүй тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэриие эршэмтэйгээр ябуулха хэрэгтэй болоно.

Үбһэ хуряалгада гурбадахи отделени (эрхилэгшэнь нүхэр Аносов) түрүүлэн, июлиин 6-да оробо. Эндэ Брянск гэжэ газарта 30 хүн ойн соорхой сабшажа эхилээ. Тэрэшэлэн совхозой хоёрдохи отделениин Елань тосхоной коммунис ажалай нэрэ зэргэтэй малшадай бригада урдань сабшагдадаггүй ойн соорхойн ногоо хуряажа эхилээ. Энэ хүдэлмэридэ 10 хүн табигданхай.

Байгша ондо ажахын тоосоондо ороһон малшадай бригаданууд өөһэдынгөө хүсөөр үбһэ, силос бэлэдхэхэ юм. Тиимэһээ тэдэнэр үдэр сагаа алдангүй энэ хүдэлмэриие эмхитэйгээр ябуулхые оролдоно. Июлиин 9-дэ колхозой 1-дэхи отделениин хүдэлмэришэд тэжээл бэлэдхэлгэдээ гараба. Тэдэнэр харгын, полиин захаар, ойн соорхойдо ургаһан ногоо сабшажа байна. Тиигэжэ совхознай үбһэ хуряалгадаа жэгдэрэн орожо байна гээшэ.

Совхозой механизаторнууд силостэ таригдаһан ургамалнуудаа, тэжээлэй бобы болон саахарай свёклын хойноһоо харууһална. Гектар бүриһөө 6650 тэжээлэй единицын хэмжээнэй ургаса абаха гэжэ шиидээд, Бүхэроссин кукурузашадай мүрысөөндэ оролсоһон Иван Федотович Елизовэй звено энэ жэлдэ 220 гектар кукуруза, 27 га саахарай свёкло, 13 гектар тэжээлэй бобы таряад, тэрэнээ һайнаар харууһалжа байнхай. Мүнөө эдэ ургамалнуудайнгаа зурууд хоорондохи газарые нэгэ дахин элдүүрилжэ дүүргэнхэй. Һаяар ургасадаа минеральна тэжээл нэмэжэ оруулхань.

Эдэ бүгэдын хажуугаар совхозой механизаторнууд ургаса хуряалгынгаа машинануудые заһабарилна. Бобы, горох хуряаха 5 шэнэ жатка абтанхай. Кукуруза хуряалгада 5 «С-6» комбайн тааруулагдажа байна. Механизаторнууднай силос, таряа хуряалгынгаа комбайнуудые заһабарилжа эдэ үдэрнүүдтэ дүүргэхэеэ байнхай.

Парти, правительствынгаа хандалгада харюу болгон, совхозоймнай хүдэлмэришэд энэ жэлдэ тэжээл бэлэдхэлгын, ургаса хуряалгын хүдэлмэриие эмхитэй һайнаар үнгэргэхэнь лабтай.

Л. Петинов,
Байгалай совхозой директор.

Үлүүлэн дүүргэгдээ

КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумэй. түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон Загарайн аймагай XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой (түрүүлэгшэнь нүхэр Баданов Д. Б., парткомой секретарь нүхэр Гребенников В. Д.) малшад долоон жэлэй 4-дэхи жэлдэ мал ажалай продуктнуудые ехээр абажа, гүрэндэ худалдаха гэһэн социалис уялгануудаа нэрэтэй солотойгоор бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө шангаханаар, эршэ ехэтэйгээр хүдэлжэ байна.

Тиигэһэнэй аша туһаар эндэхид түрүүшын хахад жэлдэ гүрэндэ мяха, һү, үндэгэ худалдахаар хараалагдаһан уялгаяа бүгэдыень үлүүлэн дүүргэбэ. Жэшээнь, 1010 центнер мяханай орондо 1016 центнер, 2550 центнер һүнэй орондо 2591 центнер тушааба. Тиихэдэнь 26 мянган үндэгэ худалдаха байһан аад, харин 27.441 үндэгэ гүрэндэ үгэбэ. Нүхэр Ермолаевай хүтэлбэрилдэг 2-дохи отделениин малшад бусадһаа онсо шалгараа. Эндэ һү һаалга дээрэ горьтой амжалта туйлагдаа. Эгээ мүнөө үедэ тус колхозоорхин нооһо түлэг дундаа гүрэндэ тушаажа байна.

Г. Цыреторов,
манай тусхай корр.

Зунай зүлгэ ногоон дээрэ адуу малдаа атар тарга нэмэрүүлжэ, һү, мяха ехээр абаха гээшэ малшан бүхэнэй арюун уялга болоно. Малай ашаг шэмэ абалгаараа Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой малшад Мухар-Шэбэрэйнгээ аймаг дотор түрүү зэргэдэ ябана. Зураг дээрэ: эндэхи Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой мал адуулагша М. Мальцевай (хүреэ соо) харууһалдаг үнеэд бэлшэжэ ябана.
С. БАЛДУЕВАЙ фото.

РЕПОРТАЖ

Машина, хайшын таршаганаан дундуур...

Хойшо урагшаа гонзойһон ута сарайн зүүн таладань тулгажа бариһан залгалаа һарабша, мүн дундань бодхоһон бишиихан сарай тойроод, хуһамаг хашаагаар хүреэлэгдэнхэй. Эндэ «Улаан Оронго» колхозой хони хайшалха гол пункт түхеэрэгдэнхэй.

Сарайда орохо таһалгада электро-хайшануудай хутага һэрбээнүүдые хурсадхаха тошылонууд тодхоотой. Эндэ Иван Замбулаев, Петр Ринчинов гэгшэд һахы һалаг хүдэлнэ. Саашаа ябахада электро-машинкануудые бариһан эхэнэрнүүд, эрэшүүл хонидой «нэхы дэгэлые» хуулаад лэ табижа байхань харагдана. Цырен-Базар Дашинимаев үдэртэ 44 хони хиргана.

Зэргэлээд байһан сарай доро хонидые шэнэ, оренбургын аргаар хайшалжа байба. Тэдэнэй дунда «республикын эрхим хайшалагша» гэһэн нэрэ зэргэ һаяхан болоһон һорилдоон дээрэ олоһон, Нима-Ханда Мангалова ажаллана. Тэрэ үдэртөө 40—50 хони шэнэ аргаар хайшалдаг байха юм. Мүн тэндэ Сиван Рабданов, Надежда Мангатханова гэгшэд хамта 12 хүн, хонидые уянгүйгөөр ууса дээрэнь һуулгаад, оренбургын аргаар хайшалжа байнхай.

— Колхознай мүнөө жэл 12500 хони хиргаха юм. Тэдэ хонидой олонхинь хайшалагдаба гээшэ. Хэрбээ шадабаритай бэрхэ хайшашанаар олон байгаа һаа, энэ үедэ бүхы хонидоошье хиргажархихаар байгаа,— гэжэ агрегадай начальник Дагба Энкеев хөөрэбэ.

Үнэхөөр тэндэ хүдэлдэг хайшашанай миин арбаадынь урдандаа хүдэлһэн, дүршэлтэй хүнүүд. Бэшэниинь энэ жэлдэ түрүүшынхеэ хайшалжа байнхай. Зарим хүнүүд электро-машинкаар хайшалжа шадахагүй хадаа гараараа хиргана.

Энэ юу харуулнаб гэхэдэ, колхозой правлени оньһон аргаар нооһо хайшалдаг хүнүүдые һайса һургажа, тэдэнээ жэл бүри хүдэлгэхэ гэжэ оролдоногүй бшуу. Хайшашанай дүршэл багатай дээрэһээ энэ шухала хүдэлмэри гэдэргэ татагдана.

Дүршэлтэй хайшашан Цырен-Базар Дашинимаев, Нима-Ханда Мангалова гэгшэдэй үдэртэ 40—50 хони хайшалжа байхада, олохон хүнүүд үдэртэ 10—20 хони хиргажа байха юм. Хойшодоо колхозой правлени, партийна комитет хони шадабаритайгаар хайшалдаг хүнүүдые тусхай бүридхэлдэ абажа, тэдэниие жэл бүри хүдэлгэхэ тушаа анхаралаа табиха бэзэ гэжэ найдагдана.

Хонидһоо хайшалагдаһан нооһон тус тустаа шэгнэгдэжэ, наринаар бүридхэгдэнэ. Энэ хүдэлмэриие Нима-Цырен Раднаев ханамжатайгаар хэнэ.

Шэгнэгдэһэн нооһон тэрэ дороо шанараараа, класс классаараа илгагдана. Нооһо илгаха хүдэлмэридэ зоотехник Эльвира Хилтухинова, Валерий Юмсунов гэгшэд табигданхай.

Шанараараа, классаараа илгагдаһан нооһон амяар амяараа таһалгануудта суглуулагдана. «1-дэхи», «2-дохи классай нарин нооһон», «1-дэхи классай нарибтар нооһон», «шэрүүбтэр нооһон» гэхэ мэтэ гаршагууд таһалга бүридэ мелээр бэшэгдэнхэй харагдана.

Эдэ таһалгануудсоо сугларһан нооһон тусхай машинаар ябталагдана. Энэ хүдэлмэридэ Даба Ринчинов оролдосотойгоор ажаллана. Тэбхэр тэбхэрээр ябталагдаһан нооһоной шэгнүүрыень, шанарыень Тарба Бадмаева аржыса бэшэнэ.

Пунктын баруун захада байһан залгалаа гэртэ ябталагдаһан нооһоной шанарынь лабораторидо шалгагдана. Лабораторидо колхозой ахалагша зоотехник Константин Антонович Торгашин нооһоной шанарыень отара отараарнь гаргана.

— Гүрэндэ тушаахаар ябталһан нооһоноймнай сэбэр волокно гараха шанарнь 48—56 процент болоно. Энэ жэлдэ нооһоной шанар яһала һайн,— гэжэ Константин Антонович мэдүүлбэ.

Ябталһан нооһоёо түмэр замай Сульфат станцида абаашана. Мүнөө түрүүшын хэдэн зуун центнер нооһон тушаагдаад байнхай.

Нооһоной шанарыень шалгадаг лабораториһоо баруулхада һарабша доро ута стол, скамейкэнүүд табигданхай харагдана. Эндэ хони хайшалагшад үдэртөө эдеэлдэг. Хаанаарнь хүн бүхэнэй үдэртэ хэды хони хайшалһаниинь согсолһон дүн тусхай саарһан дээрэ бэшэгдээд үлгэгдэнхэй. Мүн отара бүхэнэй хонидһоо хэды шэнээн нооһо абтааб, түсэбөө дүүргээ гү гэжэ элишэлэгдэнэ. Тэрээн дээрэһээ харахада ахалагша хонишон Бальжинима Ринчиновэй отарын хонидой тус бүриһөө 3 килограмм 82 грамм нооһо хайшалагдаа гэхэ гү, али нооһо абаха түсэбөө 104,9 процент дүүргэһэн байна. Тэрэшэлэн Цыбикмит Доржиевай даадаг отарын түлгэнүүдэй тус бүриһөө 3,272 килограмм нооһон абтажа, түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ.

Тиигэбэшье ахалагша хонишод Тудуп Базаров, Пурбо Доржиев, Баточир Норбоев, Бадма Будаев гэгшэдэй даадаг отаранхид нооһо абаха түсэбөө дүүргээгүй үлэһэниинь олоной анхаралда абтана.

Мүн тэндэ хэдэн «Дайшалхы хуудаһанууд» гаргагданхай. Ажалай журам эбдэгшэд, хүдэлмэридөө орой гарадаг хүнүүд шүүмжэлэгдэнхэй.

Эдэ бүгэдые хараад байхада иимэ томодхогдоһон пункт эмхидхэһэниинь һайшаахаар байна. Зүгөөр колхозой правлени, партийна комитет оньһон аргаар хони хайшалдаг хүнүүдые хүсэд хүрэхөөр һургаад, тэдэнээ жэл бүри хүдэлгэдэг болоо һаань, ажал бүри урагшатай ябаха һэн.

— Манай пунктын хүдэлмэрээр нооһо бэлэдхэдэг эмхи зургаанууд орой һонирхоногүй. Хони хайшалалгын эхилһэнһээ хойшо нэгэшье мэргэжэлтэ ябажа, ажал хүдэлмэринемнай шалгаагүй. Нооһон хэр зүбөөр илгагданаб, шанарань тодорхойлогдоноб гэжэ тэдэнэр һонирхоногүй,— гэжэ нүхэр Торгашин гомдобо. Энэньшье зүйтэй.

Улаан-Үдын нютагай колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управлениин хүдэлмэрилэгшэд, мэргэжэлтэд нооһо хайшалалгын хүдэлмэриие онсо анхаралдаа абаха уялгатай гээшэ.

Тэрэшэлэн нооһо хайшалха үедэ хонидой туруунуудые шалгаха, үлүү утаар ургаһыень тайраха хэмжээ абтаха байгаад, тэрээндэ хонишод, мэргэжэлтэд анхарнагүй. Мүн хонишод хайшалалгын пунктда һүрэгөө асархынгаа урда тээ, тэрэнээ бэлдэхэ талаар юушье хэнэгүй. Зарим хонидой нооһондо элдэб юумэ уяатай, элдэб шэрээр будагданхай байна. Хонишод уридшалан хонидой хүлнүүдэй, үрүүнэй, һүүлэй нооһо хайшалжа абаха байгаад, тэрээндэ хэншье анхарнагүй. Тиимэһээ хонидой хүлнүүдэй, һүүл, толгойн нооһон һайса хайшалагдангүй үлэшэнэ бшуу.

Эдэ бүхы дутагдалнуудаа усадхаха талаар хэмжээ абаха бэзэ гэжэ найдагдана.

Б. Гылыков,
манай тусхай корр.

ШАЛГАЛТА ЮУ ХАРУУЛААБ

ГУРИМШУУЛАГДАХААР БОЛОҺОН ХЭРЭГ

Буряадай совнархозой һүнэй промышленностиин предприятинуудай хүдэлмэриин зарим дутагдалнууд тушаа

БАЙРААР МУУ, БАРИЛГА ҺУЛА

1961 онһоо эхилээд, Буряадай совнархозой хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин управлени тоһоной заводуудай үйлэдбэриие бүтээсэ ехэтэй болгохын, саашадань үргэдхэхын тула зарим тэды хүдэлмэри ябуулһан байгаа. Тусхайлан хэлэхэдэ, Загарайда һү-тоһоной завод, Яруунада сыр хадагалдаг подвал баригдажа, ашаглалгада үгтөө. Энээнтэй хамта Баргажанай тоһоной заводой байранууд шэнэдхэн заһабарилагдаһан, Хүдэриин, Гүндын, Петропавловкын, Каменскын тоһоной заводуудта шэнэ түхеэрэлгэнүүд тодхогдоһон байха юм. Мүн энэ жэлдэ Түнхэнэй, Мухар-Шэбэрэй заводуудта шэнэ түхеэрэлгэнүүд тодхогдожо, сүүдхэдээ 10-10 тонно хүрэтэр һү буйлуулан гаргадаг болонхой.

Совнархозой һүнэй промышленностиин предприятинуудта энэ мэтээр нилээд хүдэлмэри ябуулагдаһаншье һаа, дутуу дунданууд олонтой гэжэ РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй хиналтын комиссиин Буряадай группын эмхидхэһэн шалгалта харуулна. Нютаг нютагуудаар ябахада, һүнэй завод, сепараторай пунктнууд һайн байрануудаар үшөөл хангагдаагүй, тэдэнэй олонхинь хуушаржа, үмхиржэ муудашаһан гэрнүүдтэ байһаар. Республика дотор хүдэлжэ байһан тоһоной 33 завод, сепараторай 68 пунктнуудай оройдоол 13 завод, 18 пункт типовой байрануудаар хангагдаһан байба.

Буряадай совнархозой хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин управлениин зүгһөө завод, пунктнуудые шэнээр бариха, заһабарилха талаар биратай хүдэлмэри ябуулагданагүй. Жэшээлхэдэ, үнгэрһэн жэлдэ тус промышленностиин предприятинуудай барилгада 77 мянган түхэриг һомологдоһон аад, жэлэй туршада тэрэнэйнь оройдоо 59,3 мянганиинь ашаглагдаа. Тиихэдэ монтажна хүдэлмэридэ һомологдоһон 30 мянган түхэригэй 17-ниинь хэрэглэгдээ. Мүн гэр байра баригдахаар һомологдоһон мүнгэ зөөри бүхыдөө хэрэглэгдэжэ шадагдаагүй байгаа.

Мүнөө жэлдэшье барилгын хүдэлмэри мууса эмхидхэгдэнэ. Улаан-Үдын һүнэй комбинадай холодильник барилгада гаргашалагдаха 50 мянган түхэригэй оройдоол 1,4 мянганиинь хэрэглэгдээ. Мүнөө үедэ тэрэнэй барилгань оройдоошье зогсошонхой. Гадна гэр байрын барилгада һомологдоһон 45 мянган түхэригэй 9,1 мянганиинь хэрэглэгдээ. Энэ оной нэгэдэхи хахадта промышленностиин предприятинуудта олон барилга бодхогдожо эхилхэ аад, мүнөө хүрэтэр мүртэй хүдэлмэри ябуулагданагүй. Жэшээлхэдэ, энэ жэлһээ эхилээд Бэшүүртэ, Баян голдо, Хэжэнгэдэ, Тэлимбэдэ заводууд баригдаха байгаад, барилгань эхилэгдээгүй байһаар. Ажаллажа байһан олон заводуудта холодильнигууд тодхогдохо, худагууд малтагдаха аад, юумэ хэгдэнэгүй.

Тиихэдэ заводууд, сепараторай пунктнууд типовой байрануудаар хангагдадаггүйһөө, багахан, муу байрануудсоо байһанһаа боложо заводуудай ажал хүдэлмэриие оньһожоруулга ехэхэн һаалтада ороно. Тусхайлхада, ажаллажа байһан 33 заводой оройдоол 16-ниинь оньһожоруулгын түхеэрэлгэнүүдээр хангагдаһан байха. Бусад бүхы заводуудтань һү халааха, хүргөөхэ, сепаратортаа зөөжэ эюулхэ гэхэ мэтын хүдэлмэри гараар хэгдэнэ. Мүн олонхи заводуудта канализаци, водопроводшье үгы байһаар. Тиихэдэ республика соо арайхан табан заводто холодильник бии юм. Бүтээжэ гаргаһан продукциява холодильниггүй тула үни байлгаха аргагүй байна.

Тоһоной олохон заводууд, сепараторай пунктнууд лабораторно болон бусад хэрэгсэлтэй түхеэрэлгэнүүдээр хангагдаагүй. Жэшээнь, Түнхэнэй аймагай Тоорын тоһоной заводой харьяата сепараторна пунктнуудай «СОМ-600» түхэлэй хоёр сепаратор эбдэрхэй байжа, май һарын һүүл, июниин эхеэр һаагдаһан һүн саг соогоо машинадагдангүй байжа, гашалаа бшуу. Хориин Дээдэ-Худанай пунктда ядахадаа уһа, һүнэй халууниие хэмжэдэг термометр, һүнэй тоһолигые хэмжэхэдэ хэрэглэгдэдэг амһарта үгы байба. Зэдын аймагай пунктнууд хүбэнгөөр хэгдэһэн фильтр, элһэн час гэхэ мэтэ жэжэ хэрэгсэлнүүдээр мүн лэ хангагданагүй.

ҺҮНЭЙ ТОҺОЛИГ БУРУУГААР ХАРУУЛАГДАНА

Шалгажа үзэхэдэ, зарим предприятинуудта һүнэй тоһолигые буруугаар тодорхойлхо, энэ талаар инструкциин заабаринуудые хазагайруулха баримтанууд гарана. Дээдэ-Худанай пунктда (мастер Дамдинов) һүнэй тоһолиг буруугаар шалгадаг байба. Тоһолиг шалгахаар абтаһан һүн центрифугта орохынгоо урда халаагданагүй. Тэрээнһээнь боложо, һүнэй тоһолиг буруугаар тодорно бшуу. Жэшээнь, Чисаанын совхозһоо асарагдажа, июниин 5-да шалгагдаһан һүн хоёр ондоо: үглөөгүүр тушаагдаһаниинь 3,2, үдэшынхинь 4,2 процент тоһолигтой; июниин 8-да тушаагдаһаниинь үглөөгүүр — 4,3, үдэшынхинь—3,2 процент, июниин 11-дэ үглөөгүүр—4,6, үдэшэлэн—3,6 процент тоһолигтой байгаа. Үдэр соогоо ямар ехээр хубилнаб? Энэнь һүнэй тоһолигые буруугаар тодорхойлһонһоонь болоно бэшэ гү?

Түнхэнэй аймагай Хэрэнэй заводые шалгахада, һүнэй тоһолиг тодорхойлогдоходоо, 1,81—1,82 хүрэтэр шэгнүүртэй сернэ кислота хэрэглэхэ аад, 1,80—1,83 татадаг кислота хэрэглэдэг байшоо.

Хираанай адагай (Хяагта) пунктда (мастер Семенова) Бүрдэнэй гүүртэһээ ороһон һүнэй тоһолиг тодорхойлон шалгахада, июниин 9-дэ 4,7 процент байгаа. Харин тэрэнэй урдахи үдэрнүүдтэ—июниин 5-да—3,7, июниин 6-да—3,7, июниин 8-да—3,6 гэхэ мэтэ байһан юм. Иимэрхүүгээр һүнэй тоһолигые буруугаар тодорхойлжо, доошонь дараха ушар бусадшье хэдэн пунктнуудта үзэгдэһэн байна.

Гэхэтэй хамта, зарим пунктнуудта тушаагдаһан һүн буруугаар тэмдэглэгдэнэ, дарагдахашье ушар үзэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, Хяагтын адагай пунктда һүеэ литрһээ килограмда тооложо оруулхадаа, алдуу гаргана. Тиигэжэ Погранична совхозой гансахан Харанхын һаалиин гүүртэһээ арбан хоногой туршада тушаагдаһан һүыень килограммда оруулхадаа, буруугаар тооложо, аяар 77,5 килограммаар дараһан байха юм. Загастайн (Хори) пунктын мастер нүхэр Хабитуев Хүсөөтын гүүртэһээ ороһон һү хэмжэхэдээ, алдуу гаргажа, 44 литрээр бага болгожо дансада оруулһан байгаа. Тэд тус гүүртые даагша нүхэр Бухаевагай оролдолгоор энэ алдуу заһагдаа бэлэй. Эдэ бүгэдэ дутагдалнууд яахадаа гаранаб гэхэдэ, аймагай гол заводуудай технологууд мэдэлдээ байһан пунктнуудайнгаа ажалые саг соонь шалгажа, туһаламжа тэдэнэртэ үзүүлнэгүй гээшэ.

ҺҮН ЯАХАДАА ГУТАНАБ?

Улаан-Үдын һүнэй комбинат хоногто 50 тонно хүрэтэр һү буйлуулан гаргадагшье һаа, ажалаа үшөөл һайнаар эмхидхэнэгүй. Илангаяа һү зөөдэг автомашинануудһаа һү эюулжэ абаха хүдэлмэри удаарна. Тэрээнһээ боложо һүтэй машинанууд ээлжээгээ хүлеэнэ. Мүн зарим ушарта һү зөөдэг машинын асарһан һүн дутадаг. Жэшээлхэдэ, һаяшаг Малиев гэжэ жолоошоной асарһан һүниинь 100 литрээр дутаа. Тиихэдэ жолоошон Бурлаковайшье асарһан һүн түрүүн 11 килограмм, хожомынь 19 килограмм дуташаһан байха юм.

Зарим жолоошод ажалдаа хайшаа хэрэгээр хандажа, фермэ дээрэһээ абаһан һүеэ саг соогоо асарангүй, гутаадаг. Һүнэй зөөлгые һайжаруулхын, тодорхойгоор хүтэлбэрилхын зорилгоор һү зөөдэг тусхай машинануудые Буряадай автотрестын мэдэлһээ гаргажа, совнархоздо мэдэлтэй болгобол, таараха һэн ха.

Һүүлэй үедэ республикымнай колхоз, совхозуудай һаалиин фермэнүүдэй үнеэд оньһон аргаар һаагдадаг боложо, мүн тоһоной зарим заводуудай байранууд һайжаржа, һүнэй промышленностиин предприятинуудта ариг сэбэр наринаар сахигдадаг боложо байнхай. Тиигэбэшье энэ шухала хэрэг олонхи заводууд, пунктнуудта хангалтагүйгөөр бэелүүлэгдэнэ. Тусхайлан хэлэхэдэ, Яруунын, Хориин, Мухар-Шэбэрэй, Кабанскын аймагуудай пунктнуудта ариг сэбэр сахиха гурим тоогдоногүй. Юуб гэхэдэ, тэдэнэрэй гэртэ, газаашье угаагдаагүй, арилгагдаагүй нобшо ноохой, хирэ тооһондоо даруулһан байдаг. 1961 оной туршада тоһоной заводуудта, һү абадаг пунктнуудта хүдэлдэг 38 хүн санитарно-гигиеническэ заабаринуудые хазагайруулһан дээрэһээ гэм зэмэдэ хүртэжэ, яла түлэһэн байха. Олонхи ушарта һүнэй-товарна фермэнүүдтэшье иимэ байдал үзэгдэнэ. Зарим нютагуудаар ябахада, һаалишад тусхай хубсаһа хунараар хангагдадаггүй байба. Тиихэдэ үнеэдэй дэлэн угаагдажа, сэбэрлэгдэжэ байха аад, энэ заабари мүн лэ наринаар сахигданагүй. Тиимэһээ зарим нэгэн һаалиин фермэнүүдһээ шанар муутай һүн гүрэндэ тушаагдана бшуу.

ХҮНҮҮДЫЕ ҺУРГАХА, ХҮМҮҮЖҮҮЛХЭ ШУХАЛА

Һүүлэй үедэ тоһоной заводуудай хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэдэй шадабари мэргэжэлыень дээшэлүүлхын зорилгоор хэдэн курса, семинарнууд нээгдэжэ, тэндэ олон хүн һуража гарабашье, энэ талаар дутагдалнууд горьтойхон бии. Һүнэй промышленностиин предприятинуудта кадрнуудые бэлэдхэхэ, хүмүүжүүлхэ хүдэлмэри хангалтагүй байһаар. Ажаллажа байһан 10 завод болон городой һүнэй комбинадай хүтэлбэрилхы кадрнуудыень хараад үзэхэдэ, тэдэнэрэй дундаһаа оройдоол нэгэ хүн тусхай дунда һургуулитай, бэшэнүүдынь долоон класс дүүргэһэн, эхин һургуулитайшье хүнүүд байгаа. Эдэ предприятинуудай технолог, главна инженернүүдэйнь оройдоол хоёр хүн тусхай дээдэ һургуулитай байба. Тиихэдэ мастернуудай дунда ямаршье бэлэдхэлгүй, эхин һургуулишье дүүргээгүй хүнүүд дайралдана.

Һүнэй промышленностиин предприятинуудта ажаллажа байдаг хүнүүд удаан саг соо хүдэлнэгүй, хүдэлмэриһөө түргэ түргөөр гаргагдаха, һэлгэгдэхэ ушар али олон үзэгдэнэ. 1961 он болон энэ жэлэй таба һарын туршада түбэй заводуудай, мүн һүнэй комбинадта 10 директорнүүдэй табаниинь ажалһаа гаргагдажа, һэлгэгдээ. Иимэ һэлгэлтэ доогууршье ажаллажа байдаг мастернуудай дунда ушарна. Тоһоной заводуудта ажаллахадаа, тоһо хулуужа, үри шэридэ орожо, гаргагдаһан, хуулиин хэрэгтэ хабаадуулагдаһан хүнүүдшье нютаг нютагуудаар бии юм. Жэшээнь, Яруунын аймагай Гүндын тоһоной заводой мастер Баскаев һаяхан заводһоо тоһо хулуугаад, худалдажа ябатараа баригдажа, хуулиин хэрэгтэ хабаадуулагдаһан байна. Тэрэшэлэн Бэшүүрэй аймагай Охин-Булагай тоһоной заводой мастер Радыгина тоһо, зөөхэй хододоо хулуужа һурашанхай байгаа. Тэрэнэй гэртэнь бэдэрхэдэ, 16 килограмм тоһон олдоһон байха юм. Мүнөө Радыгинагай хэрэг мүрдэгдэжэ, хуулиин хэрэгтэ хабаадуулагдахаяа байна. Иимэ ушарнууд хадаа совнархозой управлениин, нютагай партийна, советскэ органуудай һүнэй промышленностиин ажалшадай дунда хүмүүжүүлхы хүдэлмэри һулаар табиһан дээрэһээл тохёолдоно бшуу.

Тоһоной заводуудай, сепараторай пунктнуудай ажал хүдэлмэриин эдэ бүгэдэ дурсагдаһан дутуу дунданууд нэн түрүүн совнархозой хүнгэн болон эдеэ хоолой промышленностиин управлениин тодорхой бэшэ, һулаар хүтэлбэрилһэнэй, саг дары хэрэгтэй туһаламжа хүргэдэггүй, тэдэнэй дутагдалнуудтай эбсэшоод байһан дээрэһээ болоно гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Ц. УЛЫМЖИЕВ,
манай штатнабэшэ корр.

Ой модоной предприятинууд хүдөө ажахыда

Хүдөө ажахые түргөөр хүгжөөлгэ бүхы совет арадаймнай ниитын хэрэг мүн. Колхозингууд болон совхозуудай хүдэлмэришэдтэ КПСС-эй Центральна Комитедэй, Советскэ Правительствын Хандалгые һайшаан угтаһан республикымнай модошод хүдөө ажахые хүгжөөхын түлөө тэмсэжэ байһан колхозингууд, совхозуудай хүдэлмэришэдтэ бодото туһаламжа хүргэжэ байна.

Модо бэлэдхэлэй промышленностиин предприятинууд шефтээ абаһан колхоз, совхозуудтаа хэдэн жэлдэ удаагаар туһална. Гансахан үнгэрһэн жэлдэ хэдэ мянган кубометр барилгын модон, ехэ вольтно линиин 500 столбнуудые бэлэдхэһэн, 13440 тонно наг шэбхэ полинууд дээрэ зөөһэн байна. Гадна модошодой хүсөөр үнеэдэй 6 байра баригдаа, түл абалгын үедэ хүдэлмэришэд мал ажалай фермэнүүдтэ ошожо ажаллаа.

Предприятинуудай профсоюзай комитедүүдэй зүгһөө ехэ туһаламжа хүргэгдэнэ. Колхозингууд болон совхозуудай хүдэлмэришэдэй сүлөөтэй сагтаа һайнаар амархынь тула нэгэ мянга үлүүтэй түхэригэй элдэб номууд колхоз, совхозуудай библиотекэнүүдтэ эльгээгдээ.

Хүдөө ажахын техникэ, трактор, автомашина заһабарилха талаар ямар туһаламжын хэрэгтэй болоо һаа, шефүүд запасной частьнуудаар хангана, машинануудыень заһабарилалсана.

Мүн энэ жэлэй эхилхэһээ хойшо нилээд ехэ ажал хэгдээ. Жэшээлхэдэ, Хүрбын леспромхозойхид (директорынь С. Т. Мартынов, хүдэлмэришэдэй комитедэй түрүүлэгшэ Е. М. Мальчик) шефтээ абаһан Хүрбын совхоздо саг үргэлжын туһаламжа хүргэдэг болонхой. Совхозой 2-дохи отделениин поли дээрэ 200 тонно наг шэбхэ зөөгдөө, 120 үнеэдэй байха типовой байра баригдаа, гидротүхеэрэлгын барилгада 1500 түхэриг мүнгэн гаргашалагдаа. Малай тэжээл шэрэхэ, мүн ондоо шухала ашаа зөөхын тула тус отделенидэ автомашина 3 һараар үгтэһэн байгаа.

Совхозой хүдэлмэришэд леспромхозой хүдэлмэришэдэй библиотекэһээ ном абажа уншадаг, мүн эндэхи хүдэлмэришэдтэй сугтаа культурна, спортивна элдэб хэмжээ ябуулга эмхидхэдэг болоо.

Хүртэйн леспромхозой модошод уһалууриин системэ бариха ажалдань Чисаанын совхоздо ехэ туһаламжа хүргэнэ. Гадна тус леспромхозойхид 150 үнеэдэй багтаха байра барижа эхилээ, тэдэнэр хабарай тарилгые эмхитэй һайнаар үнгэргэхэ хэрэгтэнь туһалалсан, нэгэ трактор, 3 автомашина, 23 хүдэлмэришэниие совхоздо ажаллахаар эльгээһэн байгаа. Леспромхозой хүдэлмэришэд Базар Сандуев, Л. И. Кривошеев, П. Л. Сандаков болон бусад үнэн сэхээр ажаллажа, һайн жэшээ харуулаа.

Энэ хабартаа Хандагайн леспромхозой модошод 700 кубометр барилгын модо Үдын совхоздо бэлэдхэжэ үгөө һэн. Мүн 400 толгой хониной байра бариа, 1000 тонно наг шэбхэ зөөгөө. Газар хахалалгын үедэ 3 трактор совхоз эльгээгдээд, 200 гектар газар хахалагдаа. Леспромхозой 5 хүдэлмэришэн мал ажал дээрэ таба һарын турша соо ажаллажа ерэһэн байна. Мария Максименко, Елизавета Машанова хонишодто ехэ туһаламжа хүргэн, магтаалда хүртэһэн юм. Уһалууриин системэ барилсаһан модошо дархашуул Дементьев, Харьков гэгшэд бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаа.

Галуута-Нуурай модоной комбинадай хүдэлмэришэд шефтээ абаһан Сэлэнгын аймагай «Эрдэм» колхоздо элдэб янзын ажал дүүргэлсэнэ, барилга хэлсэнэ. Иигэжэ тэдэнэр 100 гектар боро газар, 200 гектар паар хахалаа, малшадай байха 3 байра, 160 һууритай клуб бариа.

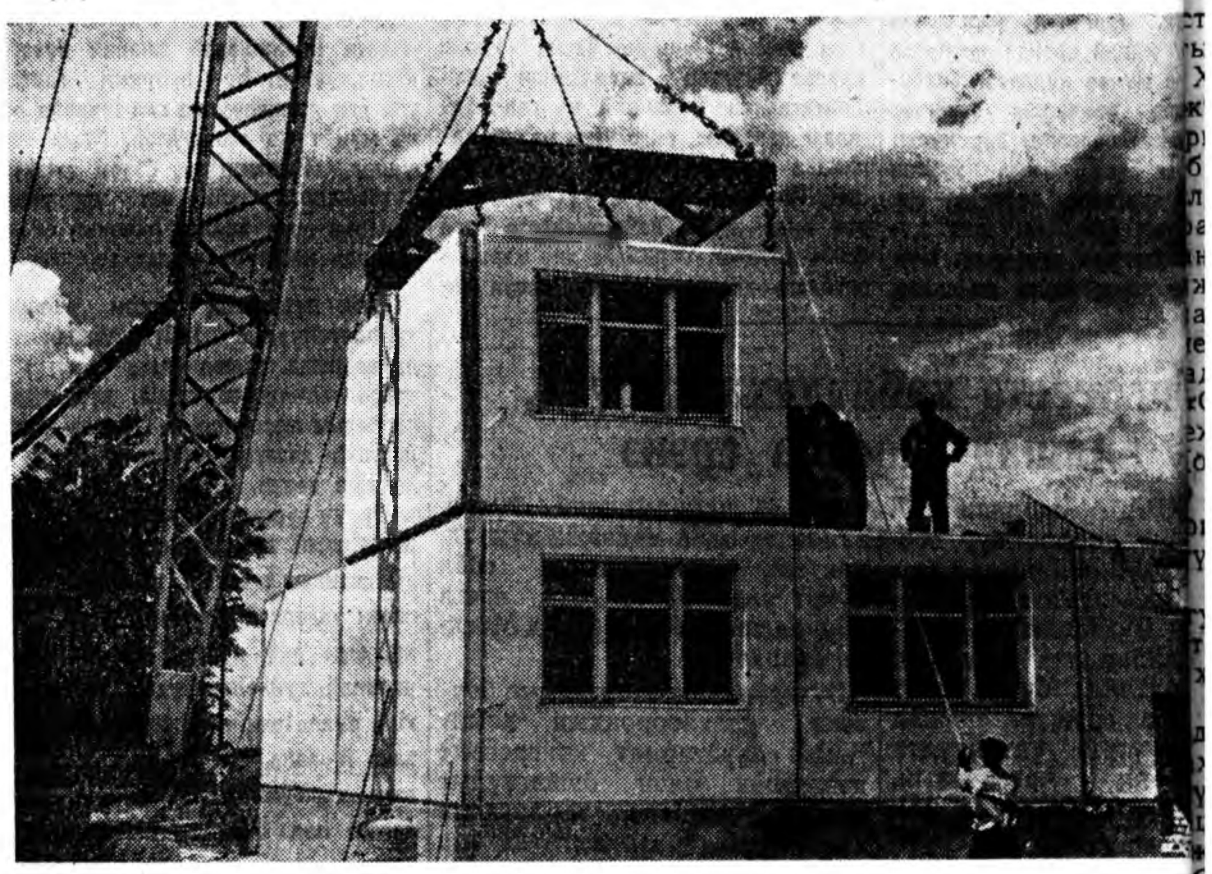
Сэлэнгын модоной комбинат, Горхоной, Байгалай, Баргажанай, Шулуутайн леспромхозууд колхоз, совхозуудта ошожо, ажал хүдэлмэридэнь туһалалсана.

Хүдөө ажахын б… мэрилэгшэдтэ ханд… далгатай танилсаһа… колхоз, совхозуудта… туһаламжаа тодорх… шадаа ямар ажал … дөө ажахые хурдан… хүгжөөхэ хэрэгтэ … нэмэри оруулха ба… раалба. Зарим лесп… хараалһан хэмжээ… нуудаа хэрэг дээрэ… жэ эхилээ. Жэшээл… дагатайн леспромх… торынь Е. И. Тугут… мэришэдэй комитед… лэгшэ П. П. Мигу… партсъездын нэрэмж… хозой Нарын тосхо… ран гэрнүүдтэ элект… оруулалсаа, хүдөө а… шинануудые заһаб… на. Хандагайн л… Онохойн модоной … Үдын, Онохойн с… бодото туһаламжа …

Шефүүд малда т… лэдхэлэй, ургаса … үедэ колхоз, совхоз… туһаламжа хүргэхэ… хэжэ байна. Харин… совхозуудай хүтэлб… ой модоной пром… стиин предприятину… һөө хүргэгдэхэ ту… ашагтай һайнаар … талаар бэлэн байха… Энээнһээ урда, пр… нуудай эльгээһэн те… рэн хүсөөрөө … дангүй, миин бай… колхоз, совхозууд… һэн хүдэлмэришэдтэ … лыень саг соонь заа… гүй ябадал яһала ол… дэһэн байгаа. Шефү… гэдэг туһаламжа аш… дөө ажахые ниитэ … хүгжөөхэ зорилгын … дэжэ байһанай бодо… мүн.

Модошоднай колхо… зуудтай саг үргэлжы… барисаа байгуулжа, … хэ бүри туһаламжа… үргэдхэнэ. Хүдөө аж… жөөхэ талаар парти… һан зорилгые амжалт… бэелүүлхын тула мо… саашадаашье ехэ эд… гаха байна.

М. Че…
модо б…
промышле…
хүдэлмэришэдэй пр…
обкомой түрүү…

КРАСНОДАР. Краснодарай барилгашад томо хэһэгүүдээр дүрбэн шардаагтай гэр барижа үзэһэн байна. Иимэ томо хэһэгүүдые хэрэглэжэ, гэрэй таһалгануудые бариад, тэрэ зандань холо, хүдөө нютагта абаашажа табиха туршалга хэбэ. Тиихэдэнь байрын гэрнүүд түргөөр баригдадаг болоо. Зураг дээрэ: Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо бэлэн таһалгануудые хабсаргажа, 3 шардаагтай гэр бодхоожо байна.

ТАСС-ай фотохронико.

Хани халуун уулзалга

Партиин обкомой үүсхэлээр промышленна предприятинуудай түрүү хүдэлмэришэд республикын колхоз, совхозуудай ажалшадтай уулзахаар һаяхан эльгээгдэһэн байна. Улаан-Үдын шэлэй заводой түрүүшүүл—шэл хайлуулагшын туһалагша В. Д. Сафронов, слесарьнүүд С. В. Зайцев, И. А. Бутаков, хүдэлмэришэн Я. В. Мисник гэгшэд Кабанскын аймаг ерээ.

Шэлэй заводһоо ерэһэн хүдэлмэришэд аймагай совхозуудта таража, хүдөө ажахыгаа хүгжөөхын түлөө тэмсэжэ байһан хүнүүдтэй уулзажа, промышленна предприятинуудай хүдэлмэришэдэй КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Хандалгые һайшаан угтаһан, өөһэдынгөө ажал хэрэг тухай хөөрэжэ үгөө. Кабанскын совхозой 2-дохи отделениин инкубаторай станциин хүдэлмэришэдэй слесарь Иннокентий Бутаковтой уулзалга һонирхолтойгоор үнгэрһэн байна. Нүхэр Бутаков мяха, тоһоной сангые дээшэлүүлгын мүнөө ямар ехэ удха шанартай байһан тухай хөөрэхэ зуураа, тэндэ сугларагшадта заводойнгоо үйлэдбэри, хүдэлмэришэдэйнь коммунис ажалай нэрэ зэргэтэй болохын түлөө ямараар тэмсэжэ байһан тушаа дэлгэрэнгыгээр хэлээ.

Отделениин шубуудай фермын хүдэлмэришэд өөһэдынгөө ажал хэрэг тухай хэлэбэд. Энэ жэлдэ нугаһанай 300 мянган үндэгэ дальбараа болгохо юм.

Байгалай совхозой отделенинүүдэй хүдэлмэришэдтэй Тимлюгэй цемент-шиферэй заводой, барилгын 1-дэхи трестын, автотранспортна 2-дохи конторын түрүү хүдэлмэришэд уулзаа. Цемент-шиферэй заводой олон зуун хүдэлмэришэдэй дунда хүндэтэй болоһон коммунис ажалай ударник, түмэршэ дархан нүхэр Крыжановский Тимлюй, Закалтус тосхонуудта ошожо, хүдөө ажахын продукт элбэг дэлбэг болгохын түлөө тэмсэгшэдтэй хани халуунаар уулзаһан, үнэн зүрхэнэй хөөрэлдөө хэһэн байна.

Р. Амагаева.

Һаянголоорхин столовотой болобо

Хориин аймагай Үдын совхозой 3-дахи отделениин Баянгол нютагта июниин 18-һаа өөһэдын столово хүдэлжэ эхилээ. Урдань конторо байһан гэртээ столово нээбэ. Столово соо 6 стол табигдажа, нэгэ доро 24 хүн эдеэлээд гараха аргатай болоо. Эндэ оройдоол хоёр хүн хүдэлнэ. Тэдэнэр түрүүшын үдэрһөө эхилээд, ажалдаа һайнаар хандажа, отделенингээ хүдэлмэришэдэй дунда хүндэтэй боложо байнхай. Яахадааб гэхэдэ, эдэ хоёрнай амта һайтайгаар эдеэгээ бэлдэхэһээ гадна, эндэ ороһон зондо уринаар хандадаг байна. Тиимэһээ эндэ эдеэлээд гарахада, аятай зохид.

К. Жалсараев.

Зайн галаар...

Һаяхан «ДА-3М» түхэлэй хоёр универсальна агрегат Анаагай совхозой 7-дохи отделениин һаалиин гүүртэдэ тодхогдожо, үнеэдынь оньһон аргаар һаагдадаг болобо. Тиигэжэ һаалишадай хүдэлмэри нилээд хүнгэржэ, ажалайнь бүтээсэ дээшэлээ. Оньһон арга хэрэглэгдэдэг болоходоо, һүнэй өөрынь үнэ сэн горьтойгоор хямдарха.

Гүүртын һаалишад зайн галай хүсөөр үнеэдээ һаадаг болоходоо ехээр баярлабад.

И. Дамбаев.

Хори.

Долоон жэлэй дорюун алхам

Мүрысөөнэй хүсэн

Долоон жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ жагсаһан Улаан-Үдын «Электромашина» заводой хүдэлмэришэд байгша оной түрүүшын хахадта эршэтэй шангаар ажаллажа, эрхим амжалта туйлаба.

1962 оной түрүүшын хахадта бүтээһэн хүдэлмэриингөө дүнгые июлиин 4-дэ согсолбо. Заводой цехүүд хоорондын мүрысөөндэ кран бүтээдэг цехэйхид илаа гэжэ мэдэрэгдээ. Тэрэ цех үнгэрһэн 6 һара соо «КА-61» маркын 175 автокран бүтээхэ түсэбтэй байһан аад, 181-ые гаргаба. «А-103-8» электродвигатель бүтээжэ гаргаха түсэбөө мүн үлүүлээ. Тиигэжэ заводойхид электродвигательнүүдые гаргаха жэлэйнгээ түсэб гаргаха августын 1 хүрэтэр дүүргэхэ зорилготойгоор ажаллажа байна.

Тэрэшэлэн энэ завод шэрэм шудхаха, автодвигатель бүтээхэ, трактор заһабарилха хахад жэлэйнгээ түсэб мүн лэ амжалтатайгаар бэелүүлээ.

«Электромашина» завод дээрэхи хугасаада 1.937 мянган түхэригэй валоза продукци гаргаха түсэбтэй байһан аад, 2677 мянган түхэригэй продукци гаргаад, хахад жэлэйнгээ түсэб 106,7 процент дүүргээ.

— Завод валова продукци гаргаха долоон жэлэйнгээ түсэб энэ жэлдэ дүүргэхэ этигэл найдабаритайгаар ажаллана,—гэжэ заводой парткомой секретариие орлогшо нүхэр Дырхеев хөөрэнэ. **Н. Алдаров.**

Ажалай орьёл өөдэ...

Коммунис ажал… ударник тухай…

— Фабрикымнай эрхим хүдэлмэришэдэй нэгэн, коммунис ажалай ударник, хубсаһа нэхэгшэ Мария Петрова ажаллажа байна,— гээд, Улаан-Үдын трикотажна фабрикын директор Терентий Занданович Буркин тэрэ залуу хүдэлмэришэн тээшэ нюдөөрөө зангана.

Уданшьегүй хүдэлмэриин үдэрэй халаан дүүрэжэ, үдэшын халаанай үе болоно. Олон станогуудай абяан хүгжэм мэтэ жэнгинэнэ. Тиигэжэ байтараа тэдэнь ойро зуура замхажа, залуу хүдэлмэришэн Мария Петрова станогуудаа хуряаһан мэтэ энэ тэрэ деталииень шэнжэлнэ, шэртэнэ, шалгана.

— Бэлэн даа. Баяртай Валя,— гээд, үдэшын халаанда ажаллахаар ерэһэн хубсаһа нэхэгэшэ хани басаган—Валентина Медведевадаа оньһото хоёр станогуудаа даалгаад, сүлөөтэй болоно.

Хубсаһа нэхэгшэ Петроватай хөөрэлдэһөөр байтарнай трикотажна фабрикын дотор хубсаһа нэхэдэг цехэй хойто ханада үлгөөтэй байһан самбарта түрүүшын халаанай дүн бэшэгдэбэ. «Петрова М. В. байгша оной июниин 30-най үдэрэй халаанай даабариие 109,5 процент дүүргээ» гээд бэшэгдэнэ. Нэхэһэн хубсаһанайнь шанар «эрхим» гээд тэмдэглээтэй. Мария Васильевна ганса энэ үдэр иимэ амжалта туйлаа бэшэ, харин аяар 1960 оной май һараһаа эхилжэ ажалдаа эрхим амжалта туйладаг, фабрика соогоо суутай, хүндэтэй болонхой. «Хүдэлмэрилһэн хүн нэрэ соло олохо, хэбтэһэн хүн хээли алдаха» гэжэ арадай оньһон үгэ бии. Ажал хүдэлмэридөө оролдожо хүдэлһэн энэ эхэнэрнай иимэ алдар солотой болоо бшуу.

Мария Петрова фабрикада ажаллажа эхилһээр табан жэлһээ үлүү болобо. Фабрикада ерэһэн түрүүшынгээ үдэрһөө эхилээд, залуу басаган үнэн зүрхэнһөө оролдожо ажаллаа юм. Үнгэрһэн 1961 оной август һарада коммунис ажалай ударник гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ тэрээндэ олгогдоо һэн. Энэ хүндэтэ нэрэ зэргэеэ Маша дээрэ үргэжэ ябана. Нёдондо жэлһээ хойшо һара бүхэнэйнгөө даабариие 109—110 процент дүүргэжэ, эрхим шанартай хубсаһа нэхэнэ. Энэнь тиимэ амарханаар туйлагдаагүй байха.

Фабрикада ерээд хэһэн түрүүшынь алхам... Халаанайнгаа даабариие дүүргэжэ ядан тухашарһанаа, станогойнгоо зогсошохо бүри механигые бэдэржэ, сагаа барадагаа һанана. Тиихэдэ цехэй мастер Анна Елисеевна Ильина, үнинэй дүй дүршэл ехэтэй хүдэлмэришэд Волкова, Мезенцева, Клевцова болон бусад аха, эгэшэ нүхэдэйнгөө захяа заабариие хүндэтэй дээрэ тооложо ажалладаг болоо һэн. Гэбэшье дотор хубсаһа нэхэдэг автоматическа станогууд дээрэ ажаллаха гээшэ бэрхэтэйшэг. Юуб гэхэдэ, орёо оньһото энэ машина хурганай үзүүрээр нэгэ кнопко дарахада хүдэлдэг, зогсодог тула тэрээндэ дадажа, дүйтэй болохонь нилээд бэрхэтэй байгаа. Ажалайнгаа түрүүшын алхамай эдэ бэрхэшээлһээ Маша нэгэтэшье зүрхэсөө, сухаряагүй юм. «Шадахал, ойлгохол байхаб, оньһото энэ ажалые»,— гээд, шармайн оролдодог һэн. Хүдэлмэриин халаанай һүүлдэ, үдэшэниинь гэртээ ерээд, техникэдэ хабаатай элдэб ном, журнал уншажа, трикотажна хубсаһа нэхэхэ онол аргатай гүнзэгыгөөр танилсадаг байба.

«Хубсаһа нэхэгшэ Мария Петроваһаа жэшээ абажа, ажалдаа амжалта туйлагты!»— гэһэн уряа лоз… рикын олохон хүдэл… дые түрүүшүүлэй зам… лаа. Хубсаһа нэхэгшэ… тина Пискунова, … Кузнецова, Валентина… на, Мария Цацук б… сад Мария Петровага… лээр эрхим шанартай… ци гаргана. Тэдэнэй … хубсаһан фабрикын … скэ шалгалтын таһага… тагүй, харин хүдэлмэ… өөһэдынь нэрээр т… дээд, магазинуудта, … наймаанай газарта э… дэг болонхой.

Түрэл партиингаа … XXII съездын х… агуухэ Программые … солотойгоор бэелүүлх… лөө социалис мүрысөө… тажна фабрикын кол… дунда улам эршэтэйг… гэрнэ. Байгша оной т… хахадай туршада … гаргаха долоон һары… быe фабрикын к… 105,6 процент дүүргэ… һөө гадуур арбан… мянгаһаа дээшэ хэһэг… янзын дотор хубсаһа… дээ. Фабрикын кол… энэ амжалта соо Мар… ровагай нилээд ехэ х… оролсонол даа.

Д. ШАГД…

...УРЯАЛГЫН УРДА ТЭЭХЭНЭ...

...уга нютагта Погранична ... гурбадахи отделени оршо... Хяагтын нютагай колхоз, ...ай үйлэдбэриин управле...ет һаяхан боложо үнгэрбэ. ...иин управлениин мэдэлдэ ...лхоз, совхозуудай главна ...үүд, главна агрономууд, ...удай секретарьнар, колхо...үрүүлэгшэнэр, управлениин ...эшүүд болон мэргэжэлтэд ... хабаадалсаа. «Ургаса ху...удее ажахын продуктнуу...ладхэхэ талаар Хяагтын ...иин управлениин харьяата совхозуудай зорилгонууд» ...авлениин начальнигай ор... И. Тенитовэй элидхэл зүб...эгдэбэ.

...ай ЦК-гай мартын Плену...кэтэ шиидхэбэринүүдые бо...энь бэелүүлэн, эндэхи кол...озууд тарилгынгаа газарые ...үбаарилан, хабарай тарил...они болзорто үнгэргэһэн

...игша ондо колхоз, совхо... тарялангай 100 гектар бү... гектар орооһото ургамал...рэ тоодо 1,4 гектар бобово, ...тар пропашной ургамал та... гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэ...иттэй, бороотой байжа, ур...анай гараса һайн. Тиимэ...алгынгаа халуун хаһада ...эдхэлтэй байха шухала.

... тэдыгээр хэлэхэдэ, байгша ...8 мянган гектар орооһото, ...ектар силосэй ургамалнууд, ...до 29600 гектар кукуруза ...ха юм. Теэд ургаса хуряа...оньһон техникэ-машинамнай ...эгээр бэлдэгдэжэ байнаб? ...анай управлениин мэдэлдэ ...ажахынуудта элдэб маркын ...байн тоологдоно. Нэгэ ком...дунда зэргээр 290 гектар ...ряан хүртэнэ. Энэмнай ехэ...габари бшуу. Тэрэшэлэн ...жахынууд 110 мянган гек...һото ургамалнуудые амяар...ахаар түсэблэнэ. Тиихэдээ ...һан 210 жатка үсөөдэхэ ...аряа талхаяа 20—24 хү...н үдэртэ хуряажа дүүргэ...а бии байһан арга боломжонуудаа дүүрэн хэрэглэхэ, техникэеэ зүбөөр, гамтайгаар, бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха болонобди.

Хуряалгые эрхим болзорто үнгэргэхын тула амяарлан хуряалгада 140-һөө доошо бэшэ комбайнуудые, 210 жатка бэлэдхэхэ хэрэгтэй. Энэ техникые шэнэдхэн түхеэрээд, сүүдхэдэ 22—25 гектар хуряабал, 10—12 хоногой туршада 110 мянган гектар таряа хадаха арга олдохо юм.

Манай зонын олохон ажахынууд хуряалгын бэрхэшээлтэйе хараадаа абан, хэды шэнээн техникэ хэрэглэгдэхыень тодорхойлоод, комбайн болон хуряалгын бусад машина, зэмсэгүүдые заһажа байна. Жэшээлхэдэ, Охин-Булагай совхоздо 15 комбайн, Хүдэриин совхоздо—10, Погранична совхоздо — 7, Октябрьска совхоздо — 4, Бэшүүрэй совхоздо — 20 комбайн амяарлан хуряалгада тааруулагдаа.

Гэхэтэй хамта зарим ажахынуудта комбайнуудые амяарлан хуряалгада шэнэдхэн түхеэрэлгые тоохогүй ябадал гаргана. Иимэ баримтанууд Борьёогой совхоздо, Зэдын «Коммунизм», XX партсъездын, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудта үзэгдэнэ. Эдэ ажахынууд амяарлан хуряалгые гансахан лэ жаткануудаар хэхэ һанаатай. Тиихэдээ таряа хадалгые аяар 25—30 үдэртэ хэхээр түсэблэнэ.

Хяагтын үйлэдбэриин управлениин мэдэлдэ байһан колхоз, совхозууд ерэхэ намар 28900 тонно орооһо таряа, 2400 тонно овощ, 18 мянган тонно саахарай свёкло гүрэндэ худалдаха түсэбтэй. Тиихэдэ манай зонын колхоз, совхозууд гүрэнһөө 8800 тонно үрэһэнэй таряа урьһаар абаһан юм. Энээнээ мүн лэ гүрэндэ бусааха уялгатайбди.

Ушар иимэһээ ургаса хуряалгын хажуугаар гүрэндэ ороохо таряа тушааха байнабди. Энээнтэй дашарамдуулан, таряа сэбэрлэхэ, хатааха машинануудые бэлэдхэхэ, ороохо хадагалха тоогуудые түхеэрхэ шухала.

Мүнөө гол юумэн юуб гэхэдэ, кукуруза, саахарай свёкло болон бусад ургамалнуудые һайнаар харууһалжа, баян ургаса ургуулха, саг соонь хуряаха ябадал болоно. Энэ асуудалаар Погранична совхозой гурбадахи отделениин механизаторнууд, хүдэлмэришэд һайшаалтай эдэбхи үүсхэл гаргаһан, ургаса хуряалгые 18—20 хүдэлмэриин үдэртэ дүүргэхэ талаар эмхидхэлэй техническэ хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлээ,— гэжэ нүхэр Тенитов элидхэлээ түгэсхэбэ.

Погранична совхозой гурбадахи отделениие даагша нүхэр Очиров үгэ абажа:

— Манай отделениин коллектив мал ажалда түрүүшын илалта туйлахын—тарялангай газарай 100 гектар бүридэ 75 центнер мяха, эдлүүриин бусад газарай 100 гектар бүридэ 16 центнер мяха һаяын сагта абахын түлөө аһан шадалаараа оролдоно. Мал ажалаа хүгжөөхын тула нэн түрүүн ургаса таряа, шэмэтэ тэжээл ехээр бэлэдхэхэ хэрэгтэй. Хүшэ хүлһөөе гаргажа ургуулһан ургаса таряагаа гээлтэгүй, саг болзортонь суглуулха гэжэ хуряалгын техникые һайнаар заһабарилан бэлдэжэ байнабди. Комбайнуудые олоорнь нэгэ газар ябуулжа ашаглаха, «С-6» комбайниие кукуруза хуряалгада тааруулан хэрэглэхэбди. Ушар юуб гэхэдэ, энэ маркын комбайн «СК-2,6» маркын комбайнда орходоо 1,5—2 дахин бүтээсэтэйха юм.

Погранична совхозой гурбадахи отделениин тракторно-таряан ажалай бригадын бригадир нүхэр Дансорунов ургаса хуряалгада ямараар бэлэдхэжэ байһанаа дэлгэрэнгыгээр хөөрөө. «С-6» маркын комбайнуудые силос хуряахаар, тракторна зенокосилкануудые горох хуряахаар тааруулан түхеэржэ байнабди. Тиихэдэ «СК-3» маркын өөрөө ябадаг комбайнуудые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглахын тула тэрээндэ жаткануудай хедер нэмэжэ тодхоно. Иигээд байхадамнай, намарай паар хахалха тракторнуудшье сүлөө боложо үгэхэ юм гэбэ.

— Манай совхоздо техникэеэ түхэреэн жэл соо заһабарилдаг гуримтай болонхой. Техникэ заһабарилгада хабаададаг механизаторнууд үсөөрөө. Шэнэ гуримаар ажаллахада, запасной частьнууд, бусад сэнтэй эд хэрэгсэлнүүд ехээр алмагдана. Жэшээлхэдэ, байгша оной 4 һара соо манай МТМ-гэйхид шэнэ мүнгөөр 8 мянган түхэригэй эд хэрэгсэл арьбалаа. Мүнөө машина, техникэдэ эзэн бусаар, оһол назагайгаар хандаха ябадал усадхагдаа.

Июлиин 15 болотор ургаса хуряалгада ашаглагдаха техникэеэ түгэс бэлэн болгохобди,—гэжэ нүхэр Смолин мэдүүлбэ.

—Үбһэ хуряалгаяа 10—12 үдэртэ дүүргэхээр хараалнабди. Хуряагдаһан центнер үбһэнэй сомогдоод 20 хоноһон хойно ажалай түлбэри үгтэхэ юм. Богонихон болзорто үбһэ хуряалгаяа дүүргэжэ, таряа хуряалгаяа эмхитэйгээр эхилхын тула машина, техникэеэ шанартай һайнаар заһабарилжа, хуряалгын түсэб табижа байнабди,—гэжэ «Родина» колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Агафонов мэдүүлбэ.

Удаань Хяагтын «Родина» колхозой главна инженер Г. Мансуровский, Бэшүүрэй Калининай нэрэмжэтэ колхозой агроном Иванов, КПСС-эй обкомой хүдөө ажахын таһагые даагша нүхэр Зинченко, үйлэдбэриин управлениин парторг нүхэр Федоров, РСФСР-эй үйлэдбэриин болон бэлэдхэлэй министерствын Зүүн зүгэй районуудай управлениин начальник нүхэр Волков гэгшэд үгэ хэлэбэ.

Хяагтын колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управлениин главна инженер А. Захаров ургаса хуряалгада бэлэдхэгдэһэн техникэтэй зүблөөндэ хабаадагшадые танилсуулаа. Тэдэнэр силосноэ ургамалнуудые хуряахаар шэнэдхэн түхеэрэгдэһэн «С-6» комбайн, «СК-3» маркын өөрөө ябадаг комбайнда «ЖР-4,9» жаткын хедерые тааруулһан, горох сабшаха түхеэрэлгэ, тракторна сенокосилка, тракторна тармуур, тросово волокуша, «СШР-0,5» маркын үбһэ сомохо машина хаража һонирхобод. Удаань ургаса хуряалгада бэлдэхэ, тэрэниие һайнаар үнгэргэхэ тогтоол абтаа.

Р. Балданов,
манай корр.

Сэдьхэлэй сэсэгүүд— шэнэ шүлэгүүд

Алексей Бадаев

Поэт бүхэн өөрынгөө темэтэй байдаг. Алексей Бадаевай диилэнхи шүлэгүүдынь манай солото сэрэгшэдтэ, тэдэнэй ажабайдалда, үдэр бүриин хэрэгүүдтэ зорюулагданхай. «Полкын туг доро» болон «Эсэгэнэрэймнай захяа» гэһэн номуудайньшье нэрэнүүд энээниие гэршэлнэ ха юм.

Алексей Бадаев мүнөө Москвагай А. М. Горькиин нэрэмжэтэ литературна институдай дэргэдэхи Дээдэ литературна курсануудые амжалтатайгаар түгэсхөөд, түрэл Буряад нютагаа бусажа ерэнхэй.

—Номни ород хэлэн дээрэ Москва хотодо гарахаар хэблэлдэ бэлэдхэгдэжэ байна. Оршуулгануудыень Москвагай поэт Юрий Ряшенцев сүм хээ,—гэжэ поэт манай редакцида ороходоо хөөрөө.

Теоретическэ эрдэмээ, дүй дүршэлөө гүнзэгырүүлжэ, дээшэлүүлжэ ерэһэн поэт Алексей Бадаевта амжалта хүсэжэ, уншагшадайнгаа һонорто тэрэнэй шэнэ шүлэгүүдые дурадханабди.

НАҺАН

Хуушан гэрнай
Хүзүүсээ хүртэ шаагдашоо.
Бага наһанайм
Баатарлиг ябадал
Ханада харагдааша
Харлашаһан зурлаануудай
хоорондохи
Зуун табяад сантиметр соо
Зохид гэгшээр багташоо.
Энээниие баталһандал,
Энезбхилнэ шэл дороһоо —
Басагадай «дайсан»,
Борбилоогой уурхай хооһологшо
Нюсэгэн хүлтэй
Нэгэ жаа хүбүүхэн...
Хэлэһэн шэнги иигэжэ:
—Хүсөөд турша даа!
Теэд хүсэхэ аалш?!
....Тиихэдэ би,—
Хахад сантиметр зурлаа —
Наһыем
Хоёр тоонуудта Сагай гэнжэлтэр,—
Оронойнгоо
Олон харгыгаар
Омогтой гэшхэлнэб,
Жаргалай түлөө
Жэлнүүдээ гаргашалан.

"ХААН ХУБУУН"

Хүлеэгээ басаган
Хүлеэгээ юм «хаан хүбүү»,
Нэгэтэ ерэхэ гээд,
Нюуса аярхалда тамалагдан.
Хайшаа байха хаб,
Хүсэһэндэнь тэрэ хүрэхэ гү?
Хүршынь хүбүүн
Хүхюун тракторист Дашарабдан
«Хаан хүбүүниинь»,
Харин, байха юм гэжэ
Тиихэдэ басаганай
Толгойдо ороогүйнь мэдээжэ.
Хадын үбэртэ
Хахалжа ябаа Дашарабдан
«Хаан хүбүүмби» гээд,
Хаанаһаа тухайлхань һэм гэнтэ —
Яһалахан юумэ
Яндагай һандали дээрэ харагдан,
Ялагар титимтэй
Хаан шэрээдэ һууһан мэтэ,
«Хүлэгөө» жолоодоно,
Хёрхоор урагшаа шэртэнги,
Хаан түрэеэ
Ханамжатай зонхилһон шэнги...

Үүлэд доогуур һолжорно

Москва дээгүүр,
Эхэ орон дээгүүр
Аргааханаар һолжорно
Арбан дабхар үүлэд,
Барбайлдаһаар,
Бэеэ даажа ядаһаар.
Гэдэһээрээ үүлэд дайражархимэ,
Гэнэдэжэ, заводой соргонуудые,
Үндэр ордонуудай оройнуудые,
Өөдөө тэгүүлһэн мачтануудые....
Тиигээд аадар адхаршана,
Тэнсэлгүйхэн аадар —
Олон хүнэг уһатай,
Олон пүүд уһатай
Ургасын аадар...
Москва дээгүүр,
Эхэ орон дээгүүр
Үүлэнэй хүшэгэ ирахадаад,
Үрөөһэн нюдөөрөө энеэбхилнэ
Үдын наран.
Тухагүй ажаллажа байгаа
Талын нойтон нюрганһаа
Уурал гаран,
Уулын наагуур сайбайгаа.
Таряашад полидоо
Таряанай гарасаар баясанхай,
Хуряалга тухай мүнөөнһөө
Хүхюутэйгээр хөөрэлдөө...
Москва дээгүүр,
Эхэ орон дээгүүр
Үүлэдэй иимэ доогуур
Үнгэржэ байхада,
Ухаан бодолой аяар холуур
Замбуулинаар зайхада,
Һаруулшье урдамнай угаа,
Һайхан тунгалагшье агаар!

Совэдүүдэй хүдэлмэри

Эмхидхэбэл, амжалта туйлагдаха

...эдэ мяха, тоһо, һү, үн...удалдаха талаар манай ...3 квартал удаагаар пар... обкомой, республикын ...трнүүдэй Совэдэй дам...ын Улаан туг барижа ...Хамтынгаа баялиг улам ...үүлхэ жэшээ замаймнай ...шад харуулна. Тэдэ хэд ...б гэхэдэ, һүн далай бил...даг Е. Цыденова, ...абжаева, Н. Саганова ...най совхоз), Ленинэй ...жэтэ колхозой мал ...агша М. Танхаев, «Вос...е Саяны» колхозой ту...д А. Баторов, А. Бодее... «Сибиряк» колхозһоо — ...жемская, А. Набибулин... ...очелев болон бусадые ... нэрлэжэ болоно.

...им тэды эдэ үрэ дүн. ...үрүүн эмхидхэлэй хүдэл... эрид шангадхаһанһаа, ...уудтахи Совэдүүдэй энэ ...э эдэбхитэй шударгы... хабаадалсажа байһыень ... дахин гэршэлнэ бшуу. ...хэлэй хүдэлмэри шан...ха, шэнэ онол арга, түр...үүлэй дүй дүршэл бүгэ...шадабари болгохо, бүри ...уулан һайжаруулха хэ... Совэдүүдэй үдэр бүриин ...алда байдаг. Энээн лэ ...а тогтожо хэлээбди.

...магай түрүүн аймагай Со...үнөөдэр мяха, һү, тоһо ...жүүлхын түлөө шууд ...жэ байһан колхоз, совхо...й фермэ, бригада бүхэн... эмхидхэлэй хүдэлмэри ...даг болонхой. Элдэб ...та зүблөө, суглаануудые ... хороожо, ехэнхи сагаа ...оз, совхозуудаар ябажа, ...эй абаһан уялгаа дүүргэ...рэгтэнь туһална.

...магай ажалшадай урдахи ...гонуудаа амжалта түгэс ...кэхэ хэрэгтэнь Совэдүү...саг үргэлжын комисси, ...рнүүдэй, пенсионернүү... совет, үйлсэ гудамжын ...тет болон бусад ниитын ...үүд ехэ туһа, нүлөө ...нэ. Саашадаашье иимэ ...хараа шугам баримталһан ...лахабди.

...магай, сельскэ, сомоной ...эй сессинүүд дээ...рюусалгата хүтэлбэрилэг... ...өө гадна, ажахын түрүү...шье элидхэл хэдэг, тоо... болонхой. Тээмэндэ бо...н аймагай Совэдэй сесси... хүдөө ажахын саг үр...жын комиссиин түрүүлэгшэ, ...ном-новатор Стрелков ...ССэй ЦК-гай мартын ...ум ба нютагай Совэдүү... зорилгонууд» гэһэн асуу...ар элидхэл хэһэн байна. ...сгаар Совэдүүд түхаа ...ожо хэлэхэ болоо һаа, Хэ...тосхоной сомсоведые (түрүүлэгшэнь нүхэр Попов) дурдангүй үнгэрэлтэй бэшэ. Түс Совэдэй һайн тала, гол шэнжэнь юуб гэхэдэ, түбхын түрүүн депутадууд болон эдэбхитэдтэ түшэглэн, хүн зонтоёо холбоотойгоор ажалладаг юм. Тэдэнэр ажалшадай дунда социалис мүрысөө ёһотоор эмхидхэхэ, дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ онсо анхардаг. Бүлэг депутаткоммунистнуудһаа бүридэһэн Совэдэй партийна бүлэг энэ хэрэг хиналтадаа абанхай. Эдэбхитэй депутадууд — Санжеева, Демин, Панфилов, Адушеев болон бусадые онсолон тэмдэглэмээр. Тэдэнэр даб дээрэ ямар зорилго шиидхэхэ байһанаа һунгагшадтаа хөөрэжэ үгэдэг, зүбшэн хэлсэдэг заншалтай.

Һонирхомоор үшөө юутэйб гэхэдэ, һуурин тосхоноо бүхыдэнь сэсэрлиг-саад тарижа, ногооруулха хэрэгтэ нютагайнгаа хүн зониие толгой тоолон гэхээр хабаадуулжа шадаһан юм. Олониитын хүсөөр мүнөө үедэ 3000 шахуу элдэб янзын шэмэглэлтэ модод һуулгагданхай. Гадна ажалшадай байха шэнэ гэр болон соёлой барилганууд бодхоогдожо байнхай. Тэрэ тоодо 450 хүнэй һууритай зунай кинотеатр нэрлэлтэй.

Тэрэшэлэн һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ олониитын хабаадалсадаг болоһоор энэ хэрэг хараа байса һайжаржа байна. Мүн түрэлхидэй комитедүүдшье хүдэлмэреэ нэгэл ондоохоноор, шэнээр эрхилдэг болоо. Жэшээ болгон. нэгэ баримта дурдая. Илтыкшын эхин һургуулиин багшанар өөһэдынгөө үүсхэлээр Могой-Горхоной фермын хүдэлмэришэдтэ үдэшын һургуули эмхидхээ. Саашадаа һургуули түрэлхид хоёрой холбоое үйлсэ гудамжын комитедтэй нягта барисаатайгаар эрхилбэл, бүришье нүлөөтэй байха.

Тэрэшэлэн Жэмһэгэй сомсовет (түрүүлэгшэнь нүхэр Сыренов) һайнаар хүдэлнэ. Тон түрүүн ухаанда хадуугдамаар, нюдэндэ торолдомоор юутэйб гэхэдэ, эндэхи гүйсэдком Совэдэй эдэбхитэд болон саг үргэлжын комиссиин гэшүүдтэй ойрын сагта бэелүүлхэ түсэб-зорилгоёо табидаг, бодомжолон зүбшэдэг байха юм. Эгээл тиимэһээ, тэдэнэй хэлсэһэнээ хэрэг дээрэнь дүүргэдэгынь гайхалтай бэшэл.

Совэдэй газар дээрэ оршодог харьяата совхозыень абаад үзэе. Саянай совхоз жэлһээ жэлдэ һайн үрэ дүн туйлажа байдагаараа гансахан аймагтаа бэшэ, харин республика дотороо һураг сууда гараһан байха. Эндэ олонхи депутадууд үйлэдбэриин эгээл харюусалгатай газарнуудта хүдэлдэг. Замай залууршадай жэшээгээр Түнхэн нютагтаа суурхуулаашад олон. Жэшээлхэдэ, коммунис ажалай ударнигууд — депутадууд Ж. С. Цыденова, А. Н. Зайганова, Ж. Ш. Ангаев, Б. Ш. Укоева болон бусадай алдар нэрэнь хэндэ мэдээжэ бэшэб? Эндэ онсолон юу тэмдэглэлтэйб гэхэдэ, Совэдэй гүйсэдком, совхозой дирекци, партком хамаг хэмжээ ябуулгануудаа нягта холбоотойгоор шиидхэнэ.

Илангаяа мүнөө үедэ ниитынгээ адуу малда үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ халуун хаһа газаа орожо ерээ. Энэ хэрэг түгэс бэлэдхэлтэйгээр, хэзээ хэзээнэйхиһээ эмхитэй һайнаар угтаха гээшэ түбхын түрүүн колхоз, совхозуудай, мүн сомон зүблэлэйшье дайшалхы зорилгонуудай нэгэн болонхой. Энэ талаар Хэрэн тосхоной Совэдэй үүсхэл һайшаалтай.

Бүри һаяхан энэ тосхондо олон зоной хабаадалгатай суглаан болоо. Тэрээн дээрээ пенсионернүүдһээ бүридэһэн тэжээл бэлэдхэхэ тусхай бригада эмхидхээбди гэһэн уряатайгаар аймагайнгаа бүхы ажалшадта хандаа. Тэдэнэй уряае дэмжэгшэд аймаг дотор үдэрһөө үдэртэ олошорно.

Совэдүүд саашадаашье эмхидхэлэй хүдэлмэриин эршэ далайса улам шангадхан ажаллажа, партиин табиһан зорилгонуудые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө шударгыгаар оролсохо байна.

М. Прокопьева,
Түнхэнэй аймгүйсэдкомой секретарь.

БАЙГААЛИ ХҮН ХОЁР

Туража зүдэршэнхэй Газар,
Мангарлаһан мэтэ,
Түрүүшын бороо һороно, һороно...
Байгаали, зураашадал,
Боро тэрлигтэнь
Байгаа үнгын шэрэ
Барсайса няажа ороно.
Үнөөхи мянган жэлэй саанахи
Зураг лэ эндэ
Мүнөөшье гаруужа гээд,
Мэдэбэшье һаа, (гайха ехэ!)
Золтой абын түрэлгын гэр шадар хүлеэһэндэл,
Зүгөөр, юушьеб даа,
Хүлеэгээд урдань байхал һэн хаб.
Теэд юумэ хэнгүй хараад миин байнагүйб.
Түрэхэһөө зурааша табисууртай Хүн хадаа,
Байгаалиин хүзүүн дээрэ
Ажалгүй һуунагүйб,
Багаһаа тэрээнтэй суг ажалладаг хүм даа.
Тэнгэриин сэнхиртэй ялагараараа һорисолдоошо
Тэмээн ууланууд хүбөөтэй
Ногоон энэ дайдые
Хүнүүдээр амидыруулаад,
Хүнүүдэй хэрэгээр гоёожо,
Мүнөөнэй шэнжэ зурагтаа оруулхаб.
Бүгэдые
Хатан шэнги дорюунаар шэртээд зогсогшо
Хонишон басаган зурагай дунда тааруул ха.
Таяг, һүлдэ мэтээр, гартань барюулаад,
Түшэмэл сайдууд — сагаан хонидоор тойруулхаб.
Халааһандал, харлагша
Хахалагдаһан газар дээрэ
Харуулхаб, сохошуугаар һолжорогшо тракторнуудые.
Самолёдоор һэльбэхэб
Огторгойдо элигшэ бүргэдые,
Саанань мори унаһан хүниие
Зорёон үлөөхэб.
Бахананuудые һубарюулан
Тала руу жэрысэ хадхахаб,
Бахананууд ургаг лэ
Балжан гармануудтай тэбэрилдэн.
Абаахайн шүлһэндэл,
Утаһануудые хоорондонь татахаб,
Аглаг дайдынгаа уужамые харуулхаяа һэдэн.
Шатарай бодонууд мэтэ
Байшан гэрнүүдые аржылгахаб —
Шанха дээгүүрнь
Амгалан утаанууд бааяг лэ!
«Тала» гэһэн зураг одоо дүүрэбэ ха.
Табинабди гараа:
Байгаали,
һүүлээрнь би — ХҮН!

Редакцида ерэһэн бэшэгүүдһээ

„Талаан“ туршажа байхадаа...

Субботын үдэшэ Шэтын, Хяагтын трактнууд, Кабанск, Баргажан, Бэшүүр ошоһон харгынууд дээрэ гарабалтнай, городһоо гараһан машина бүхэниие угтажа, гараа үргэжэ, «намай һуулгыт» гэһэн ямар нэгэн юумэ бариһан гү, али нюргандаа үргэбшэтэй хүнүүд ехэл олооро жэрылдэн байха. Эдэмнай городойл зон ааб даа. Амаралтын үдэр али нэгэ өөрынгөө хэрэг бүтээгээд гү даа, али айлшалаад ерэхын тэдысэ хото шадарай тосхон һууринууд руу гарахаяа һанаһан хүнүүд ха юм. Зүгөөр хүдэлмэриин үдэрэй һүүлээр городһоомнай хүдөө тээшээ ябадаг маршрудтай автобус, ашаанай таксинуудай ехэ хомор байдаг туладань, иигэжэл уладууд тракт дээрэ гараад, «талаан» туршажал байдаг бшуу.

Иимэрхүү байдал илангаяа Шэтын тракт дээрэ ушардаг. Энээн тушаа нэгэ хэдэн үгэ дурдая. Загарайн аймагай Эрхирэг, Дабаата, Таһархай, Онохойн Нарин-Шэбэр, Онохой, Добо-Ёнхор, Ацагат, Маевка, Шулуутай, Шэнэ-Хүрбэ, Үнэгэтэй Красный Яр, Перилэ гэхэ мэтын тосхонууд руу ошодог хүнүүд бүришье олон байдаг. 40-50 модо ябахын тула Хори, Ярууна, Хэжэнгэ гарадаг холын аяншалгын автобусто шадабал һуудаг. Тиигэжэ тэдэнэр тиишэ холо ошохо хүнүүдтэ тойбо татадаг гээшэ.

Гэхын хажуугаар дээрэ хэлэгдэһэн тосхонууд руу гараха гэгшэд али аргаяа оложо байгаад, ошохо газартаа хэзээ нэгэтэ хүрэдэг юм. Зүгөөр үглөөдэрынь гэдэргэ бусаха гээшэ одоол бэрхэтэй асуудал. Дээрэһээ ерэһэн автобусууд гол түлэб хахад үдэр багаар гү, али нэгэ бага оройшог энээгүүр үнгэрдэг. Тиигэбэшье харгы дээгүүр байгшадые ехэнхи ушарта һуулгадаггүй, хүнүүдээр дүүрэн ябадаг, зарим шофернууд аргатайшье байбал, байлгангүйгүйлгэжэ гарашадаг заншалтай юм. Бэшэ машинанууд амаралтын үдэр город тээшэ тон үсөөн ябадаг шуу. Энээнһээ боложо аяншалагшад хайран сагаа харгы дээрэ наранда шатажа гү, али бороодо нэбтэ шобто сохюулжа һалгадаг юм.

Хүн зониие шэрэхын тула «Улаан-Үдэ—Арбижал» гэһэн автобус үдэшэлэн тээ ябадаг, тиихэдэнь субботодо Шэнэ Хүрбэ хүрэтэр нэгэ автобус ошоод бусадаг. Эдэ хоёр маршрут хүн зоной эрилтэ хангажа шадахагүй байна. Шэтын тракт шадархи Загарайн аймагай тосхонуудай ажалшадай, тэрээн руу ябагшадай гомдол мэдүүлгэнүүдые, һанал хүсэлые хараадаа абажа, «Улаан-Үдэ—Красный Яр» гэһэн тусхай маршрут эрхэ бэшэ бии болгохо эрилтэ табигдана.

Хэнэйшье мэдэһээр ургаса таряанай хуряалгын дүүрэтэр, орөй чамар болотор хүн зоной иишэ тиишэ ябалган заашье замхахагүй, үшөөл олошорхо жэшээтэй. Энэ эрилтэ хараадаа абаха, түргөөр шиидхэхэ бэзэ гэжэ республикын автотранспортна ажахын хүтэлбэрилэгшэдтэ найдагдана.

Г. Ямпилов.

Охин-Булагай совхозой (Бэшүүр) МТМ-гэй коллектив таряа хуряадаг комбайнуудаа июлиин 15 болотор заһабарилга дүүргэхэ зорилготой. Зураг дээрэ: МТМ-гэй хүдэлмэришэд (зүүн гарһаа) В. Бушков, П. Поляков. Н. Разуваев бэлэн болоһон комбайнуудаа хаража ябана.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Эрхимлэһээр...

Саянтын сельпо харьяата Калининай нэрэмжэтэ колхозой хүн зониие эд хэрэгсэлээрнь хангадаг юм.

Мүнөө хахад жэлэйнгээ уялга, түсэб үлүүлээд, саашадаа социалис мүрысөөнэй эршэ дүлэ улам бадаруулан ажаллана. Илангаяа тус колхозой 2-дохи отделениин магазин (даагшань Л. М. Пластинина) сельпо соогоо эрхимлэһээр. Юугээрээ суурхаа юм ааб гээд һонирхоходо, нэн түрүүн, энэ магазинай коллектив ленточнэ графигаар ажалладаг юм.

Досоонь оробoлтнай—хэзээдэ ариг сэбэр, юумэн бүхэн һонирхол түрүүлмэ зохидоор табяатай, тиигээд үргэн хэрэглэмжын зүйл эндэнь хододоо шахуу байдаг. Ямар аргаар эдэ бүгэдые туйланаб гэхэдэ, худалдан абагшадай һанамжа дурадхалые хараадаа абажа, уридшалан захил хэдэг, зохихо зургаануудай урда эрилтэ табидаг байха юм. Эгээл тиимэһээ һара бүриингөө түсэб 110—115 процент дүүргэдэгынь гайхалтай бэшэ. Габшагайшуулай шударгы ажалые сельпогой правлени, профсоюзай месткомой барюулһан улаан тугхан гэршэлжэ үгэнэ. Түрүү хүршынгөө жэшээгээр эндэхи колхозой нэгэдэхи отделениин магазин муу бэшээр хүдэлнэ гээд тэмдэглэлтэй.

К. Димов.

ЗАПОРОЖЬЕ. «Запорожсталь» заводой мартеновскэ цехтэ булад хайлуулагша Григорий Работягов суурхадаг. Нүхэр Работяговай ажалладаг коллективэйхид түсэбһөө гадуур 4300 тонно булад хайлуулаа. Зураг дээрэ: Григорий Работягов (дундань) нүхэдтэеэ хөөрэлдэжэ байна.
ТАСС-ай фотохронико.

Нүхэдэйнгөө жэшээгээр

Улаан-Үдын горпищеторгын № 3-дахи ажахын тоосоото магазин (директорынь нүхэр Сковородкина) һайнаар хүдэлжэ, 6 жэлэй түсэбөө эрхим амжалта туйлана. Худалдаа наймаанай түсэб дүүргэгдэжэ ушар эндэ һүүлэй үедэ үзэгдөөгүй юм. Мүнөөшье хахад жэлэйнгээ түсэб 20 мянган түхэригөөр үлүүлбэ.

Магазинай коллективэй дундаһаа горсоведэй депутат Любовь Яковлевна Евстропова дааган бакалейн таһагай һайхид шалгарна. Эндэ ходо гуримтай, ариг сэбэр байдаг. Худалдаха зүйлнүүдынь хаража, шэлэжэ абахада зохидоноор табяатай.

— Нүхэдһөө жэшээ абажа хүдэлнэбди,— гэжэ бусад таһагайхидай хэлсэдэг юм. Энэньшье зүйтэй. Бакалейн таһагайхидта жэл хахадай урда тээ коммунис ажалай коллективэй хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоһон байгаа.

К. Димов.

ҺУРАГШАДАЙ ОЛИМПИАДА

СССР-эй Наукануудай Академиин Сибириин отделениин эрдэмтэд Алас Дурна зүгэй, Сибириин хото, хүдөөгөөр ябажа, оюун бэлигтэй һурагшадые элирүүлхэ, тингэжэ бэрхэнүүдыень научна хүдэлмэридэ бэлэдхэхээр шэлэн абаха талаар һайхан үүсхэл гаргаһан, горьтой хүдэлмэри хэжэ байнхай.

Һаяхан бүлэг научна хүдэлмэрилэгшэд: А. Берс, А. Онучин, А. Дахне гэгшэд Улаан-Үдэ ерэжэ, физикэ, тоо бодолгоор һурагшадай олимпиада үнгэргэбэ. Тэрээндэ багшанарай зуушалгаар 25 бэрхэ һурагшад хабаадалсаа. Хяагтын найман жэлэй һургуулиин долоодохи классай һурагша Саша Жерлов тоо бодолгоор тон бэрхэ байнаа харуулба. Энэ хүбүүн ёэдэ математикаар тоонуудые бодожо шадаба.

Олимпиада дээрэ шалгарһан 9 һурагшад Новосибирск ошожо, наукануудай академиин зунай һургуулида 45 үдэрэй туршада һуралсаха, амарха эрхэ олобо. Энэ һургуулинь Обско далайн эрьедэ, үзэсхэлэнтэ һайхан газарта оршодог юм. Эндэ ерэгшэдтэй орондоо мэдээжэ болоһон академигууд Соболев, Лаврентьев гэгшэд хөөрэлдэхэ, элдэб, тоо бодолгор, физикын асуудалнуудаар һонирхолтой хөөрэлдөөнүүдые хэхэ, шалгажа үзэхэ юм.

В. Вокядух.

Түнхэнэй соёлой һонин

«САЯАНАЙ ГАЛНУУД» ГЭЖЭ ШЭНЭ ГАЗЕТЭ

— Наашаа болоо даа, шэнэ газетэ уншыш. Өөһэдымнай, совхозой газетэ,—гээд, Саяанай совхозой мастерской соо нэгэ хүнэй нүгөөдэдөө хандахань дуулдаба.

— Аа, үгэлши, һонирхолтой... — гэжэ абалагаар лэ тэрэнь ехэл анхаралтайгаар уншажа эхилнэ. —Шагнал даа, хүбаа, хэрбээ совхозой һаалишад хуу барандаа Сырен Бадмаевна Парьянова шэнги орондоо ... ажаллабал, жэлэйнгээ түсэб августын 1-дэ дүүргэхэ байгаа, гэнэ.

— Зүб бэшэгдэнэ,— гээд нүгөөдэнь харюусана. Бодоод үзыш, Сырен Бадмаевна табан һара соо 18 үнеэдһээ 15960 килограмм һү һаагаад байна. Бэшэ һаалишадтай адли тэжээл малдаа эдюулдэг, тэдэ ашаг шамэнь холо үлүү ехэ.

— Тингэжэ даа, мэдэнэб. Зуһаланда гаража, малаа зунай ногоондо эдеэлүүлһээр, үнеэн бүриһөө 8 килограмм һү үдэртөө һаана.

Эдэнэрэй хөөрэлдэжэ һонирхоһонинай, «Саяанай галнууд» гэһэн гаршагтай газетэ манда һаргуул ... Совхозой дирекци, партийна, хүдэлмэришэдэй профсоюзна комитедүүдэй олон тиражтай газетын түрүүшын номер үнгэрөөшэ июнин 18-да гаража, хүдэлмэришэд болон алба-хаагшад тэрэниие ехэ һонирхон уншажа, өөһэдынгөө һанамжа хэлсэнэд. Тингэжэ... Түрүүшын номерто КПСС-эй райком, аймгүйсэдком болон «Прибайкалец» газетын эльгээһэн амаршалга бэшэгүүд нэгэдэхи нюуртань толилогдонхой.

«Бүхы арга боломжоёо хахад жэлэй түсэб дүүргэхэ хэрэгтэ зорюулая» гэһэн түрүү бэшэг соогоо, газетэ совхозойнгоо малшадай эршэтэйгээр хүдэлжэ байһаниие харуулаад, саашадаа маха, һү, үндэгэ үйлэдбэрилгөөр ямар зорилго урдаа табихаёо тодорхойлно.

Жэмһэгэй отделениин хоёрдохи бригадын партбюрогой секретарь С. Д. Гомбоев коммунистнарай Охор Шэбэрэй фермын малшадта шэнэ бэлшээри бэдэрэн олоодо, үнеэдэ һүни бэлшээжэ, үһалха ажалдань туһалалсажа, түсэбөө дүүргэхэ хэрэгтэ хам оролсоһон тухайнь бэшэнэ.

Газетын хоёрдохи нюурта толилогдоһон совхозой «Ажалай алдарай самбарта» түрүү һаалишадай нэрэ обогууд бэшээтэй. Саашадаа хонинод нооһо хайшалалга, Харбяадай һаалишадай һайнаар хүдэлдэг, уула хадын бэлшээринүүдтэ адууһа малай гаргагдаһан тухай нүхэд П. Шобонов, В. Саганов, Ц. Бильгаев гэгшэдэй статьянууд хэблэгдэнхэй. Мүн ажал хүдэлмэридөө хайнша харагээр, хойрогоор хандадаг, «багаар хүдэлөөд, ехээр хармаанталхые» һэдэдэг хүнүүдые саашадаа тэсэхэ аргагүй, харюусалгада хабаадуулха тухай шүүмжэлэлнүүд толилогдобо.

—Зүб даа. Иимэ хүнүүд үшөөшье бии. Тэдэниие шэнэ газетымнай шүүмжэлжэ эхилһэниинь һайшаалтай,—гэжэ мастерской соо уулзаһан хүнүүдэй хэлэнэ.

— Саашадаа «Саяанайнмнай галнууд» улам хурсаар яларан, ажалшан зондоо аша туһа хүргэжэ, залхуу хойрог зарим нариние залинта сахилгаан мэтээр харбажа байг лэ...

БАГШЫН БАЯР

Жэмһэгэй һургуулиин багша И. Д. Бартаевта республикын габьяата багшын нэрэ зэргэ олгохо тухай Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ газетэнүүдтэ һаяхан толилогдоһон байгаа.

— Иван Дугаровичых... дэр нэрэ зэргэдэ хүрэхэ... роо хүртөө,— гэжэ ... хүн зон хэлсэнэ. — ... багшалжа ябана. Эсэр... ажалгаар Агуухэ ... байдалсажа ... «Эхин классуудта Иван... вичтэ заалгаһан үхибүү... шалаашье эрхимээр һу... гэһэн һураг суу тарадаг... хулээһэн баярай ехэ... хан болоо. Аймагай ... хунов, Бартаевта Габ... шын үндэр нэрэ ... һон тухай Бурядай ... Верховно Соведэй Указ... рюулаа.

И. Д. Бартаевые ... шо мэдэдэг, арадай ... таһагаг даагша Ф. С. ... нюдэнэйнгээ ... байжа, габьяата багш... шалба. Һүүлэрынь мүн... хүнүүд үгэ хэлэбэ.

Сагай уларил

Бурядай гидрометбюро... дээсэлэнэй ёһоор мүнөө... зэргэ үүлэтэй, республи... аймагуудта зарим газарт... гүй бороо орохо. Тэнгэри... жа магад. Баруун зүгһэ... наар һалхилха. Улаан-Үдэ... үглөөгүүр 13—15, үдэрэ... 28 градус дулаан байхад...

Июлиин 11 12-ой үд... республика соомнай бай... үүлэтэй, һулагүй бороо... хилгаатай байха. Зүг... һулашагаар һалхилха. ... магуудта һүниндөө ... аймагуудта 7—12, үдэрэ... 27 градус дулаан байхад... дэнэ.

Хилэгэн саанаһаа

Бүгэдөөрөө буу зэбсэг хуряаха, эб найрамдал тогтоохо асуудалнуудта зорюулагдаһан конгресс хаа хаанагүй һайшаагдана

БУДАПЕШТ, июлиин 7. (ТАСС). Хүн түрэлтэнэй түүхэдэ түрүүшынхеэ хүсэн хадаа эб найрамдалай аша туһада хэрэглэгдэжэ байна гээд, бүгэдөөрөө буу зэбсэг хуряаха, эб найрамдал тогтоохо асуудалнуудта зорюулагдаһан Бүхэдэлхэйн конгресс тухай Венгриин ниитын мэдээжэ ажал-ябуулагша Эрне Михайфи «Мадьяр Немзет» газетэдэ бэшээ. Эб найрамдалда дуратай арадууд, оронууд сэрэгэй, техническэ, эрдэм ухаанай талаар дайн байлдаа хэхэ һэдэлгэтэй хүсэнүүдһээ бүлюу болоо. Хэдэн зуу миллион хүнүүдэй сэдьхэл бодолойнгоо талаар эдэ хорото этэгээдүүдһээ бүлюу байһан тухайнь эндэ хэлэгдэнэ. Мүнөө үедэ дэлхэйн политикые империализм тодорхойлон шиидхэхээ болёо. Харин Советскэ Союз хүтэлбэрилдэг эб найрамдалай социалис можын бата бэхи хүсэн, дэлхэйн политикые тодорхойлон шиидхэдэг болоо бшуу.

Москвада үнгэргэгдэхэ Бүхэдэлхэйн конгресс эб найрамдал тогтоохо Бүхэдэлхэйн хүдэлөөндэ шэнэ үе саг нээжэ үгэхэ. Тигэжэ хүн түрэлтэнэй түүхэдэхи ушаха ушар энэ конгресс болохо гээд, Эрне Михайфи тэмдэглэбэ.

Бүхы хүн түрэлтэнэй аша туһада

ДЖАКАРТА, июлиин 7. (ТАСС). Буу зэбсэг хуряаха, эб найрамдал тогтоохо зорилготой конгрессэй Москвада нээгдэхэеэ байһан тухай Индонезиин мэдээжэ политическэ, ниитын ажал-ябуулагша Али Састроамиджойо һанамжаяа хэлэһэн байна. Эб найрамдал тухай, бүгэдөөрөө буу зэбсэг хуряаха асуудал бүхы арадуудта тон шухала удхатайшанартай. Юуб гэхэдэ, энэ асуудал ямараар шиидхэгдэхэнэб, тэрээнһээ бүхы хүн түрэлтэнэй хуби заяан дулдыдаха гэжэ Али Састроамиджой үргэлжэлүүлбэ. Хүн бүхэн энэ конгрессто ехэ анхаралтайгаар хандаха байха гээд тэрэ тэмдэглэбэ.

Бүгэдөөрөө, хүсэдөөр буу зэбсэг хуряалга хадаа арадуудые ядерна дайнай аюулһаа зайсуулха гээд, конгресс бүхы хүн түрэлтэндэ үшөө дахин һануулха байха гэжэ Али Састроамиджойо хэлэнхэн байна.

Индонезиин литератор-нуудай нэгэдэлэй түбэй хүтэлбэри мүнөөдэр мэдүүлгэ гаргаа. Дайн байлдаанай, буу зэбсэг эсэргүүцлэгын гуламтануудта эсэргүү тэмсэлтэй эб найрамдал тогтоохо, буу зэбсэг хуряаха асуудалые нэгэдүүлхэ һаа, ёһотой амжалта туйлагдаха. Тодорхойлон хэлэхэдэ, эб найрамдал тогтоохын, буу зэбсэг хуряахын түлөө тэмсэхэтэйгээ хамта империализм, колониализмда эсэргүүгээр тэмсэхэ хэрэгтэй гэжэ мэдүүлгэ соонь заагдана. Империализм, колониализм хадаа арадуудые дарлана, ондоо оронуудта эсэргүү зэрэжэ түримхэй доболго хэнэ, хорото зорилготой хэрэгүүдые бэелүүлнэ. Империалис, колониальна гүрэнүүдэй сэрэгэй бүлэглэлнүүд дайн байлдаа үүсхэхэ-минай гэжэ элдэб гүрэнүүдые занана.

Эдэ бүгэдые хараада абажа, Индонезиин литераторнуудай нэгэдэл Москвагай конгрессые хүсэдөөр дэмжэнэ гээд, мэдүүлгэ соонь хэлэгдэнхэй. Энэ конгрессэй табиһан зорилгонууд бүхы хүн түрэлтэнэй хүсэл эрмэлзэлтэй таараалдана гэжэ тэндэнь хэлэгдэнэ.

Эб найрамдал хамгаалха Англиин Комитедэй мэдүүлгэ

ЛОНДОН, июлиин 7. (ТАСС). Сентябриин 15-16-да орон дотороо хүнүүдые «сэрэгэй албанда татаха» туршалгын һургуули правительство хэхэ һэдэлэтэй. «Англиин городуудай хүн зониие аюулай газарһаа холодуулха» хэрэг мүн лэ туршагдаха байна. Энээнтэй дашарамдуулан, эб найрамдал хамгаалха Англиин Комитет тусхай мэдүүлгэ гаргаа.

Эб найрамдалай түлөө тэмсэдэг бүхы хүнүүд, эб найрамдал хамгаалха комитедүүдэй бүхы хүтэлбэрилэгшэд, мүн орон доторхи профсоюзна, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэ хабаадагшад правительствын энэ хорото зорилготой хэмжээе буруушаахыень эб найрамдал хамгаалха Англиин Комитет уряалаа. Энэ хорото зорилготой туршалгаяа правительствын болюулха тухай, хүн зон эрилтэ табиха ёһотой гэжэ мэдүүлгэ соонь заагдана.

Бордо городто болоһон „угтамжа"

ПАРИЖ, июлиин 7. (ТАСС). Франци ошоод байһан Бонной канцлер Аденауэрые Бордо городой хүн зон угтахаяа бэлдэжэ байба. Иигэжэ эдэнэр тусхай засагаархидай угтаха түсэбһөө ондоо хэмжээнүүдые хараалаа. Урдань дайнда хабаадагшадай, фашис этэгээдүүдэй түрмэдэ зобоһон тулиһан хүнүүдэй организацинуудай, алуулһан патриодуудай бүлэнэрэй уряалаар хүн зон Мишель Монтэнь гэгшын нэрэмжэтэ лицейн хажууда сугларба. Дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ фашистнуудай буудажа алаһан 13 лицеистнүүдэй хүшөөгэй дурасхаалта самбар сэсэг набшаар гоёогдонхой байба.

Алуулһан эдэ нүхэдэйнгөө дурасхаалые минутын туршада абяа шэмээгүй байжа тэмдэглээд, жагсаалда хабаадагшад город соогуур ябажа, түрмые хорёолһон ханын хажууда ошобо. Энэ хорёо соохи түрмэһөө—үхэлэй газарһаа фашис этэгээдүүд хүн зониие, алуулаһай газарта эльгээдэг байгаа. Фашистнуудай концлагерьта зобоһон тулиһан хүн, түрмын һудалтай хубсаһа үмдэжэ, жагсаалда хабаадагшадай урда ябаба.

Республикын аюулгүйе сахиха отрядай сэрэгшэд дутын үйлсэнүүдые хаагаа.

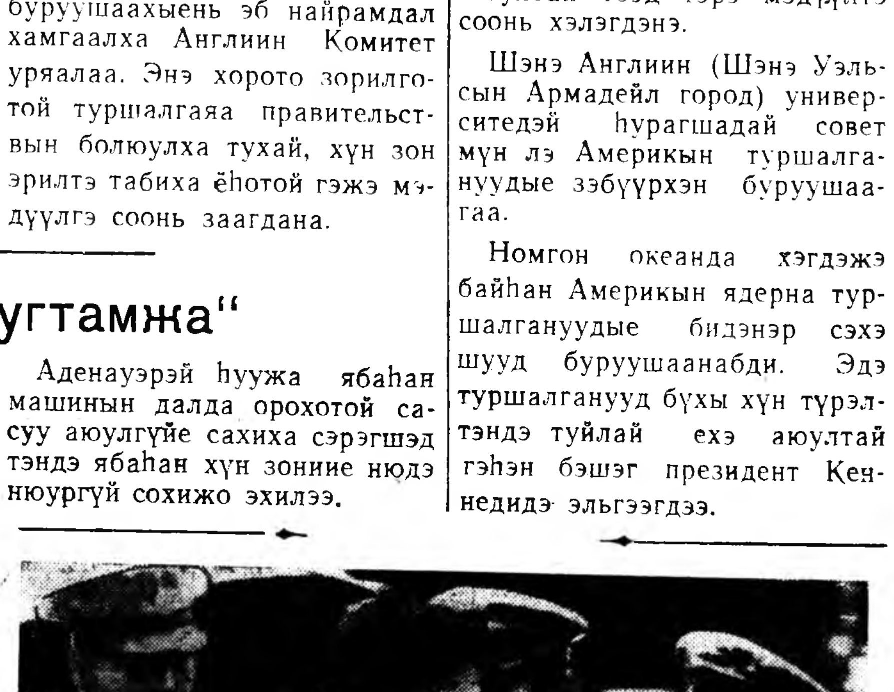
Аденауэрай һуужа ябаһан машинын Бордо городой түб эрэхэдэнь, жагсаалда хабаадагшад Баруун Германиин канцлерта эсэргүү үгэнүүдые хашхаралдаа. Мүн фашистнуудта эсэргүү плакатануудые жагсаалшад барижа ябаа. «Бордо, Орадур городуудта фашист этэгээдүүдэй байха газар үгы» гээд, жагсаалшад хашхаралдаа.

Аденауэрэй һуужа ябаһан машинын дална орохотой сасуу аюулгүйе сахиха сэрэгшэд тэндэ ябаһан хүн зониие нюдэ нюургүй сохижо эхилээ.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур

1962 оной июлиин 10.

ТОКИО. Американ сэрэгүүдые урда Корейһээ гаргаха тэмсэл улам үргэдэнэ. Японодо байдаг корейһүүд һаяхан Токиодохи США-гай посольствын байшангай урда жагсаал хээ. Зураг дээрэ: полицейнхид жагсаалда хабаадагшадые хэлхэжэ байна.

Джапан пресс-эй, ТАСС-ай фото.

Агаарта атомна зэбсэг туршалгые Австралиин хүн зон зэбүүрхэн буруушаана

КАНБЕРРА, июлиин 7. ТАСС-ай корреспондент О. Аничкин мэдээсэнэ:

Ядерна туршалгануудые саашадаа үргэлжэлүүлжэ байһаниие Австралиин хүн зон сэхэ шууд буруушаана. Номгон океанда ядерна туршалгануудые хэжэ байһаниие буруушаажа, Австралиин долоон ехэ профсоюзууд Холбоото Штадуудай посольстводо буруушаалта эльгээгээ. Газарһаа дээшэ ехэ үндэртэ ядерна туршалга хэхэ гэһэн Холбоото Штадуудай һэдэлгые профсоюзууд зэбүүрхэн буруушааба.

Холбоото Штадуудай хэдэг ядерна туршалганууд бүхы хүн зондо туйлай ехэ аюултай. Мүн гараа түрөөгүйшье хүүхэдтэ ехэ аюултай гээд, түмэршэ дархашуулай, машинистнуудай, барилгашадай, машина бүтээгшэдэй, портын хүдэлмэришэдэй профсоюзуудай, ликернэ промышленностиин хүдэлмэришэдэй профсоюзай мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Номгон океанда ядерна туршалганууды дары болиулха эрилтэ табинабди гэжэ мэдүүлгэ соонь хэлэгдэнэ.

Номгон океанда Холбоото Штадуудай ядерна туршалгануудые хэжэ байһаниие буруушаажа, Сиднейн университедэй олон һурагшад Американ консульствын байшангай хажууда жагсаал хэбэ. Тингэжэ Сиднейн һурагшад Американ вице-консулдо мэдүүлгэ барюулба. Американ ядерна туршалганууд ехэ аюултай гээд тэрэ мэдүүлгэ соонь хэлэгдэнэ.

Шэнэ Англиин (Шэнэ Уэльсын Армадейл город) университедэй һурагшадай совет мүн лэ Американ туршалгануудые зэбүүрхэн буруушаагаа.

Номгон океанда хэгдэжэ байһан Американ ядерна туршалгануудые бидэнэр сэхэ шууд буруушаанабди. Эдэ туршалганууд бүхы хүн түрэлтэндэ туйлай ехэ аюултай гэһэн бэшэг президент Кеннедидэ эльгээгээ.

Ажаллажа байгаад һурагшад ямар хүнгэлэлтэ үгтэдэг б...

Юрэнхы болон тусхай дунда, мүн тэрэшэлэн дээдэ һургуулинуудта һурадаг хүнүүдэй тоо жэлһээ жэлдэ олошоржо байдаг. Тэдэнэй ниитэдэ олонинь ажал хүдэлмэриһөө таһалдангүйгөөр, хүдэлжэ байжаа (заочноор) һурадаг байна. Заочноор һурагшадта манай парти, засаг түрэ хадаа анхаралаа ехээр хандуулдаг, али болохо туһаламжа үзүүлдэгынь элитэ. Ажаллажа байгаад һурадаг хүнүүдтэ ямар хүнгэлэлтэ байдаг бэ, һуралсалда бэлдэхэ, шалгалта үгэхэ үедэнь салин хүлһэнинь ямар гуримтайгаар түлэгдэдэг бэ гэһэн асуудалнууд редакцида ородог.

Энээнтэй дашарамдуулан, юстициин советник нүхэр И. М. Балуровай тобшохон тайлбари бэшэг доро толилгдобо.

Хүдэлмэришэн залуушуулай юрэнхы эрдэмэй дээшэлүүлхэ удаашын болон заочно һургуулинуудай 10—11 классуудта ажаллажа байгаад һурагшад һуралсалай жэл соо недели бүхэндэ табан хоног хүдэлхэ гэжэ хүнгэлэлтэтэй байха ёһотой. Тиихэдэнь хүдөөгэй залуушуул эхэнэдэ ороходоо үшөө нэгэ үдэр багаар хүдэлхэ эрхэтэй. Гахэ зуура, 9—11 классуудай һурагшад хүдэлжэ байһан газарһаа һуралсалай жэл соо 36 хүдэлмэриин үдэрһөө олон бэшэ сагта ажалһаа сүлөөлэгдэхэ. Энэ ушарта тэдэнэй хүдэлдэг газар, абадаг салин хүлһэнэйнь хадые түлэжэ байха уялгатай.

Һуража байгшадай өөһэдынь гуйлтаар, хэрбээ арга боломжотой байбал, администраци недели бүхэндэ үшөө нэгэ, хоёр үдэр нэмэжэ үгэхэдэнь болохо байна. Зүгөөр салин хүлһэнинь һурагшадта түлэгдэхэгүй юм.

1962—1963 оной һуралсалай жэлдэ 5-дахиһаа 8-дахи классуудта ажалтайгаар һуража байгшад дээрэ хэлэгдэһэн хүнгэлэлтэ абажа болохо. Энэ жэлдэ хүдэлмэришэн залуушуулай болон заочно дунда һургуулинуудай 7-дохи ба 10-дахи классуудай, тиихэдэ үдэшэй залуушуулай һургуулинуудай 7-дохи, 11-дэхи классуудай һурагшад түгэсхэлэй шалгалта бариха.

Дээрэ дурсагдаһан эдэ һургуулинуудай һурагшадта ямар хүнгэлэлтэ үгтэхэб? Тэдэнэй шалгалтада бэлдэхэдэ, мүн шалгалта барихада түлөө 7-дохи классай һурагшадта 15 үдэрэй, 10-дахи, 11-дэхи классай һурагшадта 20 үдэрэй нэмэлтэ амаралта үгтэхэ зэргэтэй. Һургаалта бүхэн энэ үедөө салин хүлһэеэ абажа байха.

Тэрэшэлэн хүдэлмэришэд, албахаагшадай 7 класс гү, али бүлбэсорологой аттестат абахын түлөө шалгалтаа ярааһалтайгаар (экстернээр) тушааха гэжэ һаань, мүн лэ иимэ гуримаар амаралта үгтэхэ, салин хүлһэн түлэгдэхэ жэшээтэй.

Ажаллажа байгаад үдэшын (халаанай), профессионально-техническэ училищинуудта һурагшад шалгалтада бэлдэхэ, тэрэнээ тушааха үедөө хүдэлмэриин 30 үдэрөөр ажалһаа табигдаха. Тэрэнэй хүдэлдэг газар, салин хүлһэнэйнь 50 процентые мүн лэ түлэжэ байха юм. Үдэшын болон заочно тусхай дунда, мүн дээдэ һургуулинуудта заочноор һурагшадай байһал иимэ хүнгэлэлтэ абаха эрхэтэй.

Үдэшын болон заочно дээдэ һургуулида һураха шалгалта бариха гэһэн хүнүүд хүдэлдэг газарһаа салин хүлһэ абангүйгөөр календарна 15 үдэрөөр, тиихэдэ үдэшын болон заочно техникумүүдтэ һураха шалгалта баригшад, календарна 10 үдэрөөр ажалһаа табигдаха байна. Энэ ушарта харгыдаа абаха сагынь намагдажа үгтэхэ.

Үдэшын дээдэ һургуулида (түрүүшын хоёр курс) ажалтайгаар һуража байгшад лабораторно хүдэлмэрэе дүүргэхэ, зачет, шалгалтаа тушааха үедөө салин хүлһэеэ абажа байгаад, жэл бүхэндэ 20 хоногоор, үдэшын техникумда һурагшад — 10 үдэрөөр табигдаха байна. Саашадаа гурбадахи курсһаа эхилээд, тус бүридөө 30—20 хоногоор ажалһаа сүлөөлэгдэхэ байна.

Дээдэ һургуули болон элдэб тусхай техникумэй түрүүшын хоёр курсда заочноор һурагшад ямар хүнгэлэлтэ абахаб? Тэдэнэй лабораторно хүдэлмэрэе дүүргэхэ, зачет, шалгалтаа тушаахынь түлөө жэл бүхэндэ календарна 30 хоног, тиихэдэ 3-дахи курсһаа эхилээд, календарна 40 хоног үгтэжэ байхаар хараалагдана. Үдэшын дээдэ һургуули, мүн иимэрхүү түхэлэй гаЗартаа заочноор һуража байһан студентнүүд дипломнай тэдэ бэлдэхэ, курсовой проектын барихын тула түгөөгүй хадаа абажа байгаад, 4 һара... һаа табидаха, тиихэдэ... никумда һурагшад мүн ... доһон салингаа абажа бай... һараар сүлөөлэгдэжэ бол... донь гүрэнэй шалгалтада... үдэтэ һурагшад 30 хон... ралта абаха юм.

Гадна диплом проект... гү, али гүрэнэй шалгал... үдэр тээ арба һарын түрэ... ноор гү, али үдэшэн дэ... лида, техникумда һураг... ли бүхэндэ нэгэ үдэрөөр... сүлөөлэгдэхэ зэргэтэй... рэйнь салингай 50 проце... дэхэ.

Хэрбээ зарим студент... ломно хүдэлмэрээ бэлэд... хажуугаар шалгаан мэд... бүри дүтэрхы һайнаар... зорилготор тэдэнэй амарал... даа хойшолуулагдажа бо... ушарта ерээдүйн залуу м... та ямаршье салин түлэг... пенди үгтэхэ байна.

Зүгөөр нэмэлтэ амарал... мэдэг түлэгэр зорилготой ... рэг бшуу. Тиимэһээ энээш... ряар заахада шухала... нарин түлөөбөөр һалгаж... һуралсалайнь газарһаа ... рэлтэлөөгүйгөөр саг... хойшолуулагда юрэ болохо... зуура, үгтэһэн дааборита ... һэн хүн зон сэхээр хандаж... саг соонь дүүргэдэг, ... саг хүдөөр хангалтатай, ... сэгналта абадаг хүнүүд д... байха гээшэ.

Институт, техникум... ноор һурагшадта тэдэнэй ... газар, харгыда һурагшад... һан мүнгэнэйнь хахадые ... дэ дахин түлэдэг байха... Тэрээнһээ гадна студенту... ноор һурагшадай түлада ... жэлэй мүнгэн түлэгдэнэ.

Хэрбээ студент-заочник... зартаа 11 һара хүдэлжэ ... байга гэбэл, Хамгийн —... энэл гуримай ёһоор амара... жэ, салин хүлһэн түлэгдэ... Элдэб янзын хүгжмэй бол... ральна-гурав ... һай... һурагшадта мүн лэ иимэр... тэ хүнгэлэлтэнүүд үгтэд... гээшэ.

Дружиннигта доботоһоной түлөө буудуулхань

СМОЛЕНСК, июлиин 6. (ТАСС). Ю. Армуз гэгшэ профсоюзуудай областной Соведэй клубта үдэшэлэн ерэжэ, элдэб хулиганай ааша гаргаһан байна. Смоленскэ медицинстудай һурагша-дружинник Е. Моторин тэрэниие хорибо. Тиихэдэньшье болёогүй. Клубһаа гараад тангидаагүй басагые Ю. Армуз баһа элдэбээр баһаба. Һурагша-дружинник тэрэ хулиганиие хорихо һэдэлгэ гаргаба. Ю. Армуз гэгшэ тэрэ дружиннигай нюргаа руу хутагаар хадхажархёо. Ехээр хадхуулһан энэ дружиннигай ами наһые абархын түлөө врачнууд эрэлхэг зориготоор тэмсэжэ һэн. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй һая гараһан Указай ёһоор, Смоленскэ областной сүүд Ю. Армузые буудан алаха шиидхэбэри абаба.

РСФСР-эй Верховно сүүд энэ шиидхэбэриие зандань орхибо.

Редакторай орл...
М. Н. НИМ...

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. ...
ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора — 46-32, зам. редактора ... 32-74, ответ. секретаря—27-37, отделов партийной жиз... пропаганды—24-74, сельского хозяйства и советского с... тельства—47-59, промышленности, транспорта, информац... 35-14, культуры, литературы и искусства—34-05, ... и рабселькоров—40-49, отдел переводов и корректор... — 35-95, бухгалтерия — 37-32. Для междугоро... переговоров—16-25.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства куль... Бурятской АССР.
Н 00920. Зак. № 33...